

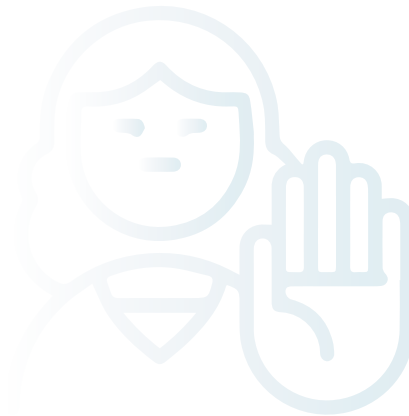
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi:
Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği

Haritalama ve İzleme Çalışması
Geniş Özet

Doç. Dr. İlknur Yüksel Kaptanoğlu

CEİD YAYINLARI

Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
Haritalama ve İzleme Çalışması
Geniş Özet

Bu metin Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi kapsamında hazırlanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Haritalama ve İzleme Çalışması’nın geniş özetidir. Bu özetin İngilizce çevirisine, ana metne ve kaynakçasına www.ceidizleme.org adresinden erişim sağlanabilmektedir.

Kaynak gösterilmek kaydıyla yararlanılabilir.

CEİD ADRES

Cinnah Caddesi, No:75/7 Çankaya, 06690
Ankara, Türkiye
Tel: 0 312 440 04 84
www.ceid.org.tr
www.ceidizleme.org

Kapak/İç Tasarım: Elma Teknik Basım Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
İvedik OSB Matbaacılar Sitesi
1516/1 Sokak No:35
Yenimahalle/Ankara
Tel: 0312 229 92 65

Düzeltili: Nika Yayınevi

Bu yayın Avrupa Birliği’nin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’nin sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliği ve T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı’nın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

DOÇ. DR. İLKNUR YÜKSEL KAPTANOĞLU Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü’nde, Sosyal Araştırma Yöntemleri Anabilim Dalı’nda öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. CEİD, Kadın Dayanışma Vakfı, Nüfusbilim Derneği, Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Çalışmaları Derneği, IUSSP ve EAPS üyesi olan Yüksel-Kaptanoğlu, kadınlara yönelik şiddet konusunda Dünya Sağlık Örgütü’nün Kadına Yönelik Şiddet Verisi ve Tahminleri Teknik Danışma Grubu üyesi olarak çalışmaktadır.

ÖNSÖZ

Elinizdeki rapor *Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi* kapsamında hazırlanan bir dizi tematik haritalama ve toplumsal cinsiyet eşitliğini (TCE) izleme göstergeleri geliştirme çalışmalarının sonucudur. Söz konusu proje 2013-2017 tarihleri arasında, çok sayıda kişi ve kurum ile yapılan yoğun toplantılar ve görüş alış verişleri ile şekillendi. Bu görüşmelerde üzerinde birleşilen ortak görüş, TCE politikalarının Türkiye’de geldiği noktada bağımsız izleme ve değerlendirme mekanizmalarını geliştirmenin gerekliliği oldu. TCE’yi hayata geçirmeye yönelik bugüne kadar geliştirilmiş ulusal mevzuat ve eylem planları uygulamasının yerindeliğini ve etkinliğini ölçme ve değerlendirmeyi gerçekleştirecek bağımsız bir izleme mekanizmasının kurulması bu gereksinmeye karşılık geliyordu. TCE’yi gerçekleştirmeye ilişkin uygulamaların siyasi ve ideolojik polemiklerden uzak, bilimsel ve teknik gereklere uygun ve sistematik olarak izlenebilmesini kolaylaştıracak araçların geliştirilmesi gerekiyordu. Bu izleme çalışmalarının uluslararası normlarla uyumlu ve sürdürülebilir olması için önceden izleme göstergelerinin geliştirilmesini; bu göstergelerin haritalama ve periyodik raporlama yoluyla değerlendirmesini sağlama amacı, bu projenin yol haritası oldu. Bu çabaların sürdürülebilirliğinin sağlanabilmesi için gerekli olan kurumsallaşmanın başlangıç adımlarının atılması da bu projenin amaçları içinde yer aldı.

Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi, kendi faaliyet alanını tanımlarken toplumsal cinsiyete duyarlı hak temelli izleme yaklaşımını benimsedi. Proje, temel olarak, TCE için geliştirilmiş uluslararası norm ve standartların Türkiye’deki mevzuat, uygulama ve izleme politikalarına içerilmesini desteklemeyi; TCE ile ilgili sorun alanlarını haritalama çalışmaları ile raporlamayı; bu alanlara özgü izleme göstergeleri geliştirerek bağımsız, bilimsel ve ana-akımlaştırılmış bir izleme stratejisinin Türkiye’de kurumsallaşmasına katkıda bulunmayı; TCE’yi izleme alanında kamu-sivil işbirliğini ve bilimsel izleme kapasitesini geliştirmeyi hedefledi.

Proje Mart 2017 tarihinde uygulanmaya başlandı ve 24 aylık bir sürede tamamlanması planlandı. AB tarafından finanse edilen projenin yararlanıcı kurumu Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı, sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimi ve uygulayıcı kurumu Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’dir. Projenin hedef grubunu cinsiyet odaklı sivil toplum örgütleri, hak temelli izleme yapan diğer sivil örgütler, ilgili diğer kamu kurumları, valilikler ve büyük şehir belediyeleri ve eşitlik birimi olan ilçe belediyeleri oluşturdu. Proje paydaşları ise Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM), TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK), Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK), Kamu Denetçiliği Kurumu’dur (KDK).

Projenin amacı doğrultusunda seçilen on tematik alanda (kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetle mücadele, siyasal kararlara katılımı; eğitime, istihdama, din, spor, sağlık ve kentsel haklar/hizmetlere erişimde; medyada cinsiyetçilikle ve kadın/insan ticareti ile mücadelede toplumsal cinsiyet eşitliği) **haritalama raporları** ve **izleme göstergeleri** hazırlandı. Bunun yanı sıra, projenin çıktılarının ve ilgili alanlarda sayısız kaynak ve verinin kamu, sivil, bütün toplum kesimlerince ulaşılabilir olacağı **Cinsiyet Eşitliği İzleme Merkezi** kuruldu ve e-kütüphanesi ile birlikte kullanıma hazır hale geldi. On tematik alanda hazırlanan Haritalama Raporları ve özetleri ilgili okurlara sunulmak üzere elektronik kullanıma açıldı; Türkçe olarak basıldı; geniş özetleri de İngilizce ve Türkçe olarak yayınlandı. Hazırlanan Haritalama Raporları kapsamında geliştirilen 515 adet hali hazırda verisi olan veya verisine ulaşılabilen gösterge, 822 adet geliştirilmesi öngörülen gösterge olmak üzere toplam 1337 TCE izleme göstergesi, kullanılmak üzere kamuoyuna sunuldu.

Projenin önemli bir bileşeni de hazırlanan rapor verilerinin ve geliştirilen göstergelerin yerel düzeyde paylaşılabilmesi için seçilen pilot illerde yoğun bir çalışmayı gerçekleştirmesi oldu. Seçilen yedi pilot ilde toplumsal cinsiyete duyarlı hak temelli izleme eğitimi, haritalama raporları ve izleme göstergeleri eğitimi ve yerel eşitlik izleme eylem planı hazırlık atölyesi gerçekleştirildi. **Yerel Eşitlik İzleme Platformları** oluşturma ve sürdürme çalışmaları yapıldı. Pilot iller olan Adana, Ankara, İstanbul, İzmir, Kars, Gaziantep ve Trabzon’da yerellerde sunulan hizmetlerin cinsiyet eşitliğini gözetip gözetmediğini ölçmek, değerlendirmek ve izlemek amacıyla **Yerel Eşitlik İzleme Planları** hazırlandı ve bu çalışmaların tüm Türkiye’ye yaygınlaşması, geleceğe taşınarak sürekliliğinin sağlanması amacıyla da **Ulusal Eşitlik İzleme Planı** oluşturuldu.

Proje sonuçlarının uzun dönemde kalıcı olması, sürdürülebilir desteklerin varlığı ile olacaktır. Bu desteklerin de, proje çıktılarının geniş toplumsal kesimlerce kullanılır ve geliştirilir olması ile oluşacağına inanıyoruz.

Projenin gerçekleşmesinde sayısız kişi ve kurumun emeği var, bu katkılar olmasaydı bu proje hayata geçemezdi. Bu süreçte yoğun bir özveriyle çalışan proje ekibine, haritalama raporlarını ve göstergelerini uzun yorucu çalışmalarla tamamlayan uzmanlara, süreci baştan sona uyum içinde çalışarak yönetilmesine destek veren CEİD üyelerine çok teşekkür ederiz. Projenin merkezde ve yerelde sayısız çalışmasını gerçekleştiren CEİD yerel koordinatörleri, eğitim uzmanları projenin hayata geçirilmesini kolaylaştırdılar. Yerel İzleme Platformları çalışmalarına katılarak Yerel Eşitlik İzleme Planlarını hazırlayan kamu görevlileri ve sivil örgütlerin temsilcileri bu çalışmayı yerellerde hayata geçirdiler. Bu projenin bir başarısı varsa burada sayabildiğimiz ve sayamadığımız sayısız kişinin emeği sayesinde. Hepsine *Türkiye’de Katılımcı Demokrasinin Güçlendirilmesi: Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin İzlenmesi Projesi*’ne kattıkları değerler için içten teşekkürlerimizi sunarız.

Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği

Yönetim Kurulu

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
I. GİRİŞ	13
II. NORMLAR VE STANDARTLAR	14
a) Normların Belirlenmesi	16
b) Standartlar, Ölçütler ve İyi Uygulamalar.....	17
III. TÜRKİYE’DE MEVCUT DURUM ANALİZİ: NORMATİF POLİTİK YAPI	21
a) Yerel Mevzuatın Haritalaması: Mevzuatın İlgili İnsan Hakları Belgeleriyle Uyumunun Tespiti (Yapısal İzleme)	21
b) Sivil Toplum Kuruluşlarının ve Diğer Kamusal Aktörlerin Kapasitelerinin Haritalaması (Yapısal İzleme).....	21
IV. GÖSTERGE VE VERİ KAYNAKLARI	23
V. TÜRKİYE’DE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİN HARİTALAMASI	24
VI. GÖSTERGELER	29

KUTULAR LİSTESİ

Kutu 1: Avrupa Konseyi minimum standartlarına göre Türkiye’de olması gereken minimum merkez sayıları.....	25
Kutu 2: Avrupa Konseyi minimum standartlarına göre Türkiye’de olması gereken minimum merkez sayıları	27

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele İçin Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler.....	30
Tablo 2: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler.....	38
Tablo 3: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler	44
Tablo 4: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Maddi Hukuka Yönelik Önerilen Göstergeler.....	52
Tablo 5: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Kovuşturmaya Yönelik Önerilen Göstergeler.....	55
Tablo 6: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Göç ve Sığınmaya Yönelik Önerilen Göstergeler.....	56
Tablo 7: Niteliksel Veri İçin Araştırma Konusu Önerileri.....	57

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABİGEM	Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi
AÇEV	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
AFAD	Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AİHM	Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AKDAM	Adana Kadın Danışma Merkezi ve Sığınmaevi Derneği
ASM	Aile Sağlığı Merkezi
ASO	Ankara Sanayi Odası
ASPB	Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
ASPİM	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
ATCEE	Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi
AvKon	Avrupa Konseyi
AvKon-YEŞ	Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi- Kadın-Erkek Yerel Eşitlik Şartı
BKH	Bin Yıl Kalkınma Hedefleri
BM	Birleşmiş Milletler
BMKP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
BMMTCS	Birleşmiş Milletler Minimum Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri Seti
BMUGT	Birleşmiş Milletler Uzman Grup Toplantısı UNDAW, UNECE, UNSD
CEİD	Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği
CEMR	Council of European Municipalities and Regions
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
CTS	Cinsel Taciz ve Saldırı
ÇEKEV	Çiğli Kadın Emeğini Değerlendirme Dayanışma ve Kültür Evi Derneği
ÇKHD	Çocuk ve Kadın Hakları Derneği
DEVAW	Declaration on the Elimination of Violence Against Women
DG	Derinlemesine Görüşme
DİSK	Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
EIGE	European Institute for Gender Equality- Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü
EKAM	Ege Üniversitesi Kadın Araştırmaları Merkezi
EKDAV	Ege Kadın Dayanışma Vakfı

EKOKAM	Ekonomi Üniversitesi Toplumsal Cinsiyet Sorunları ve Kadın Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
FGM	Female Genital Mutilation
FRA	Fundamental Rights Agency (Temel Haklar Ajansı)
GAP	Güneydoğu Anadolu Projesi
GEI	Gender Equity Index
GEM	Gender Empowerment Endeksi
GGGI	Global Gender Gap Index
GII	Gender Inequality Index
GREVIO	Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Uzmanlar Grubu
GÜKAMER	Gaziantep Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
HRC/Ertürk	Human Rights Commission/ Ertürk İnsan Hakları Komisyonu/ Yakın Ertürk (BM Şiddet Özel Raporu)
HÜKSAM	Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma Merkezi
HÜNEE	Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
IMAGES	International Men and Gender Equality Survey
IPV	Intimate Partner Violence
İB	İçişleri Bakanlığı
İHD	İnsan Hakları Derneği
İHOP	İnsan Hakları Ortak Platformu
İKGV	İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KADAUM	Çukurova Üniversitesi Kadın Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi
KADAV	Kadınlara Dayanışma Vakfı
KADEM	Kadın ve Demokrasi Derneği
KADER	Kadın Adayları Destekleme Derneği
KADUM	Çankaya Üniversitesi Kadın Çalışmaları Araştırma Danışma ve Uygulama Merkezi
KAHDEM	Kadınlara Hukuki Destek Merkez Derneği
KAMER	Kadın Merkezi
KASAUM	Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi
KCDP	Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu
KDK	Kamu Denetçileri Kurumu
KDV	Kadın Dayanışma Vakfı
KEFEK	Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KİHEP	Kadının İnsan Hakları Eğitim Programı
KİH-YÇ	Kadının İnsan Hakları-Yeni Çözümler Derneği

KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
KSGM	Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü
KSSGM	Kadın Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü
KTÜKAM	Karadeniz Teknik Üniversitesi Kadın Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
KYŞ/KYAIŞ/ KYEİŞ/	Kadınlara yönelik şiddet/Kadınlara yönelik aile içi şiddet/Kadınlara yönelik ev içi şiddet/
KYTCTŞ	Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet
LGBTİ	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, İnterseksüel
LGBTT	Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transseksüel, Travesti
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
MUKADDER	Muş Kadın Derneği
OECD	Organization for Economic Co-operation and Development - Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OG	Odak Grup
OHAL	Olağanüstü Hal
OSCE	Organization for Security and Cooperation in Europe - Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Organizasyonu
RİP	Resmi İstatistik Programı
SAGE	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Sistematik Eylem
SB	Sağlık Bakanlığı
SHÇEK	Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu
SIGI	Social Institutions and Gender Index
SKH	Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri
SKS	Sağlık, Kültür ve Spor Daire Başkanlığı
SPoD	Sosyal Politikalar, Cinsiyet Kimliği ve Cinsel Yönelim Çalışmaları Derneği
STGM	Sivil Toplum Geliştirme Merkezi
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
ŞÖNİM	Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi
TAPV	Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı
TBB	Türkiye Belediyeler Birliği
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TC	Türkiye Cumhuriyeti
TCE	Toplumsal Cinsiyet Eşitliği
TCK	Türk Ceza Kanunu
TEPAV	Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı
TİHK	Türkiye İnsan Hakları Kurumu
TİHV	Türkiye İnsan Hakları Vakfı

TKDF	Türkiye Kadın Dernekleri Federasyonu
TMK	Türk Medeni Kanunu
TOHAD	Toplumsal Haklar ve Araştırmalar Derneği
TSM	Toplum Sağlığı Merkezi
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜSELOG	Türk-İsveç Yerel Yönetimler Ortaklığı Programı
TÜSIAD	Türk Sanayicileri ve İş İnsanları Derneği
UCLG	Birleşmiş Kentler ile Yerel Yönetimler
UCM	Uluslararası Ceza Mahkemesi
UNCSW	United Nations Commission on the Status of Women - Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu
UNDAW	United Nations Division for the Advancement of Women
UNDESA	United Nations Department of Economic and Social Affairs - Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal İşler Birimi
UNECA	United Nations Economic Commissions for Africa - Birleşmiş Milletler Afrika Ekonomik Komisyonu
UNECLAC	United Nations Economic Commission for Latin America and Caribbean - Birleşmiş Milletler Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu
UNECE	United Nations Economic Commission of Europe - Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu
UNESCAP	United Nations Economic and Social Commission for Asia and Pacific - Birleşmiş Milletler Asya ve Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu
UNESCWA	United Nations Economic and Social Commission for Western Africa - Birleşmiş Milletler Batı Afrika Ekonomik ve Sosyal Komisyonu
UNFPA	United Nations Funds for Population - Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund - Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women
UNODC	United Nations Office on Drugs and Crime - Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi
UNSC-FCG	Birleşmiş Milletler İstatistik Komisyonu Dostlar Kürsüsü
UNSD	Birleşmiş Milletler İstatistik Birimi
UNWOMEN	Birleşmiş Milletler Kadın Birimi
VAKAD	Van Kadın Derneği
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
WAVE	Avrupa Şiddete Karşı Kadınlar Ağı
WHO	World Health Organization

Kurum İsimleri Konusunda Bilgilendirme

Bu raporun yazılması aşığıdaki kararnamelerden önce tamamlandığı için kurumların isimleri ilgili değışiklikleri yansıtılmamaktadır. 703 Sayılı “Anayasada Yapılan Değışikliklere Uyum Sağlanması Amacıyla Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değışiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” 9 Temmuz 2018 Tarihli ve 30473 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır. Kararname ile bazı bakanlık ve kurumların teşkilat yapıları ile görevleri değıştirilmiştir.

10 Temmuz 2018 Tarih ve 1 Numaralı “Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ve 15 Temmuz 2018 Tarih ve 4 Numaralı “Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile bazı bakanlık ve kurumların teşkilat yapıları ile görevleri değıştirilmiştir.

Değışiklik yapılan bakanlık ve kurumlar aşığıda listelenmektedir:

- Avrupa Birliği Bakanlığı kapatılarak, Dışişleri Bakanlığı bünyesinde Avrupa Birliği Başkanlığı kurulmuştur.
- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Kalkınma Bakanlığı birleştirilmiş ve ismi Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı şeklinde değıştirilmiştir.
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı birleştirilmiş ve ismi Ticaret Bakanlığı şeklinde değıştirilmiştir.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Orman ve Su İşleri Bakanlığı birleştirilmiş ve ismi Tarım ve Orman Bakanlığı şeklinde değıştirilmiştir.
- Maliye Bakanlığı’nın ismi Hazine ve Maliye Bakanlığı şeklinde değıştirilmiş ve Başbakan Yardımcılığı’na bağlı Hazine Müsteşarlığı yeni yapılanmada Hazine ve Maliye Bakanlığı çatısı altına geçmiştir.
- Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığının yeni adı ise Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı olmuştur.
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı birleştirilmiş ve ismi Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı şeklinde değıştirilmiştir. 4 Ağustos 2018 Tarih ve 15 Numaralı “Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değışiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi” ile Bakanlığın ismi Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak değıştirilmiştir.

I. Giriş

Bu çalışmanın en temel amacı, kadınların yaşamın her alanına eşit oranda katılmalarının önündeki engellerden biri olan toplumsal cinsiyet temelli kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunmaktır. Kadınlara yönelik şiddeti, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin sonuçlarından biri olarak ele alan bu çalışma, şiddetin ortadan kalkmasında biçimsel eşitlik anlayışını temsil eden “yasa önünde eşitlik” kavramının ötesine geçerek fırsat eşitliğini tam bir eşitlik sağlanana kadar bir araç olarak algılayan ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinin dönüştürülmesinin gerekliliğine vurgu yapan bir bakış açısı ile hazırlanmıştır. İncelenen belgelerde geçen “kadına yönelik şiddet” ifadesinin yerine bu çalışma kapsamında “kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet” ifadesinin kullanımı tercih edilmiştir.

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusu, kadın hareketinin 1980’lerin sonlarından itibaren gündeme getirdiği alanlardan biri olarak otuz yıldan uzun bir mücadele geçmişine sahiptir. Bu mücadele sonucunda, kapsamlı bir bilgi birikiminin oluşması ve özellikle mevzuat açısından önemli kazanımlar elde edilmiştir. Bu kazanımların korunmasında hak temelli izlemenin katkısından yola çıkan bu çalışma, insan haklarının tümüyle hayata geçirilmesi hedefine ulaşmak için olmazsa olmazları belgeler üzerinden göz önüne sermeyi amaçlamaktadır. Bu değerlendirme, şiddet ile mücadeleyi hak temelli bir izleme yapabilmeye katkı sunan niceliksel göstergeler önerilmesi biçiminde gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında, soyuttan somuta doğru bir yol izlenerek uluslararası normlar, standartlar ve ölçütlere uygun biçimde kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadele için göstergeler önerilmiştir. Gösterge düzeyinde somutlaşan bu bilgiler, hak temelli izleme yapan tüm paydaşların savunuculuk faaliyetlerinde kullanabilecekleri oldukça işlevsel bir araç olmanın yanı sıra şiddetin ortadan kaldırılmasında, kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğine olan gereksinimi de hatırlatmaktadır.

Çalışma kapsamında öncelikle, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetin hak temelli izlemesine ilişkin uluslararası alandaki gelişim süreci ve hak temelli izlemeye ilişkin dokümanlar incelenerek uluslararası normlar belirlenmiştir. Normlara ek olarak bu alandaki uluslararası standartlara, ölçütlere, farklı ülkelerden iyi uygulamalara, veri kaynakları ve küresel göstergelere yer verilmiştir. Ardından Türkiye’de kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusundaki mevcut durum haritalaması ulusal mevzuat (kanun, genelge, yönetmelik, politika belgesi, protokol) ve ulusal mevzuatın uluslararası alandaki sözleşmelere uygunluğu değerlendirilmiştir. Ulusal mevzuatın yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve diğer kamusal aktörlerin çalışmaları da değerlendirilmiştir.

II. Normlar ve Standartlar

Uluslararası alanda İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (İHEB) ile başlayan hak temelli yaklaşımın, “kadının insan hakları” kavramına dönüşmesi zaman almıştır. Kadınların haklarına doğrudan vurgu yapmamakla birlikte insan hakları belgeleri bu yolun önünü açmıştır. Kadınların ve erkeklerin eşit haklara sahip olmaları yolunda 1976 yılında yürürlüğe giren Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi önemli bir adım olmuş ve kadınların çalışma hakkı, eğitim hakkı gibi temel haklarını garanti altına almanın yanı sıra anneliğe ilişkin düzenlemeler ile özel alana ilişkin hakları da gündeme getirmiştir.

Temel insan haklarına vurgu yapan birçok sözleşmeye rağmen, kadınlara yönelik ayrımcılıkların birçok alanda devam etmesini engellemek amacıyla 1979 yılında Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Uluslararası Sözleşmesi (CEDAW) hazırlanmış ve 1981 yılında yürürlüğe girmiştir. CEDAW Sözleşmesi, somut olarak kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetten söz etmemekle birlikte, şiddet ile mücadele bağlamında hukuksal açıdan oldukça önemli katkıları olan bir sözleşmedir. Sözleşmeyi imzalayan ülkeler, kadınlara yönelik ayrımcılıkları ortadan kaldıracak somut adımlar atmamak ve yaptıklarını raporlamak ile yükümlüdürler. 1982 yılında uzman bir komite olarak kurulan CEDAW Komitesi, gelen raporları inceleyip gerekli tavsiyelerde bulunmaktadır. Komite, kadınlara yönelik bazı ayrımcılıklara özel atıfta bulunan Genel Tavsiye Kararları çıkarmaktadır.

1975 yılında Meksika’da başlayan Dünya Kadın Konferansı’nda 1975-1985 yılları, Eşitlik, Kalkınma ve Barış temalı Kadın On Yılı ilân edilmiştir. İkinci Dünya Kadın Konferansı 1980 yılında Kopenhag’da yapılmıştır. Özellikle 1970’li yıllarda birçok ülkede kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılıkla mücadele ve kadınların toplumsal, ekonomik ve siyasi yaşama eşit katılımları konusunda kadın örgütleri tarafından verilen mücadelelerin uluslararası alandaki sözleşmelere alt yapı oluşturmak açısından ciddi katkıları olmuştur. 15-26 Temmuz 1985 yılında Nairobi’de gerçekleştirilen Üçüncü Dünya Kadın Konferansı’nda daha önceki konferansların kazanımları gözden geçirilerek değerlendirilmiş ve kadınlara yönelik şiddet ilk kez bir alan olarak tanımlanmıştır.

Viyana’da 1993 yılının Haziran ayında gerçekleştirilen Dünya İnsan Hakları Konferansı sonrası Viyana Bildirisi ve Eylem Planı, Aralık ayında ise Kadınlara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına Dair Bildirge yayınlanmıştır. İnsan Hakları Konferansı’nda, şiddetin devamlılığı barışın önünde önemli bir engel olarak tanımlanmıştır. Viyana Bildirisi ile kadınlar ve kız çocukları için insan hakları tanımının yapılması önemli bir aşamadır ve bu husus, “kadınların ve kız çocuklarının insan hakları, evrensel insan haklarının vazgeçilemez, ayrılmaz ve bölünemez bir parçasıdır” biçiminde ifade edilmiştir. Bildiride, kadınların ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeyde siyasal, sivil, ekonomik, sosyal ve kültürel hayata eşit katılımlarının sağlanması ve cinsiyet temeline dayanan her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasının uluslararası camianın öncelikli amaçlarından biri olması gerektiği belirtilmiştir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin, kültürel önyargıların sonuçları olan her türlü cinsel taciz ve sömürü ile uluslararası kaçakçılığın insani değerler ve insanlık onuru ile bağdaşmadığı ve bunların da ortadan kaldırılması gerektiği vurgulanmıştır. Bildiride, kamusal ve özel alanda kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasının öneminden söz edilerek devletlerin her türlü şiddet biçiminin ortadan kaldırılması konusundaki sorumluluğu da vurgulanmıştır.

Çocuk hakları konusunda 1990’da New York’ta, çevre ve kalkınma konusunda 1992’de Rio’da, nüfus ve kalkınma konusunda 1994 yılında Kahire’de yapılan konferansların ardından 1995 yılında Pekin’de gerçekleşen Dördüncü Dünya Kadın Konferansı ile kadınlar ve erkekler arasındaki eşitlik açısından oldukça olumlu adımlar atılmıştır. Pekin Konferansı sonrasında, devletlere kadınlar ve erkekler arasındaki eşitliğin sağlanması adına on iki temel alanda yapılması gerekenler konusunda bir Eylem Planı hazırlanmıştır. Kadınların güçlenmesinin önemine değinen ve toplumsal cinsiyet eşitliği için erkeklerin de bu alanda çaba harcamalarına vurgu yapan eylem planının temel alanlarından biri de kadınlara yönelik şiddettir. Pekin Eylem Platformu’nun kadınlara yönelik şiddet bölümü (D), eşitlik, insan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenme normlarını içermektedir.

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren Birleşmiş Milletler’in küresel düzeyde yürüttüğü çaba, 2000 yılında Binyıl Kalkınma Hedefleri (BKH) ile devam etmiştir. BKH, birçok uluslararası sözleşmede gündeme gelen konuları sekiz hedef altında toplayarak küresel düzeyde izlemeye yönelmiştir. Bu hedefler arasında kadınlara yönelik şiddete ilişkin bir gösterge yer almamıştır. Birleşmiş Milletler, 17 hedef, 169 alt hedef biçiminde belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri’nin (SHK) 2015-2030 tarihleri arasında gerçekleşmesine odaklanmıştır. Beşinci hedefin altında kadınlara yönelik şiddet göstergelerine de yer verilmiştir.

Küresel çabanın yanı sıra bölgesel örgütlenmelerde de uzun zamandır bu alana yönelik çalışmalar yürütmektedir. Örneğin, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi’nde kadın erkek eşitliğine yönelik çeşitli sözleşmeler ve eylem planları hazırlanmıştır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Birliği Temel Haklar Bildirgesi, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Topluluk Çerçeve Stratejileri 2001-2005, Kadın-Erkek Eşitliği Yol Haritası (2006-2010), Kadın Erkek Eşitliği Stratejisi (2010-2015), Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Stratejik Yükümlülükleri (2016-2019) isimli eylem planları eşitliğin sağlanmasına ilişkin önemli belgelerdir.

Belém do Pará, 1994 yılında Amerika kıtasında imzalanan Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına Dair Amerikan Devletleri Sözleşmesi ile 2003 yılında Afrika kıtasında imzalanan ve Maputo Protokolü olarak da bilinen İnsan ve Halkların Hakları Şartı’na Ek Afrika Kadın Hakları Protokolü şiddet ile mücadele açısından önemli bölgesel sözleşmelerdir. Bu alandaki en güncel sözleşme ise 2011 yılında İstanbul’da imzalanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi’dir. İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen sözleşme, kadınlara yönelik şiddet ile mücadeleyi izleme mekanizmasını da içerecek biçimde ele alması nedeniyle önemlidir. Sözleşmenin amacı, kadınlara yönelik şiddet ile ev içi şiddeti önlemek ve şiddet mağdurlarına yönelik koruyucu ve önleyici tedbirler alınmasını sağlamaktır. Sözleşmede, bir insan hakları ihlâli ve kadınlara yönelik bir ayrımcılık biçimi olarak ele alınan şiddet, aile içi şiddet de dâhil olmak üzere *kadınlara orantısız şekilde etkileyen kadınlara yönelik her türlü şiddet biçimini* içermektedir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet, aynı evi paylaşsın ya da paylaşmasın kadınların eşleri, eski eşleri veya partnerleri tarafından maruz kaldıkları şiddet için geçerlidir. “Kadınlar” tanımının, 18 yaş altındaki kız çocuklarını da kapsayan sözleşme, fiziksel, cinsel, duygusal şiddetin yanı sıra ekonomik şiddete de yer vermiştir. Sözleşme, Avrupa Konseyi üyesi 47 ülkeden 17’si tarafından imzalanmış ve Kasım 2017 tarihi itibarıyla 27 ülke tarafından onaylanmıştır. Avrupa Konseyi dışındaki ülkeler tarafından henüz imzalanmayan sözleşmenin, Avrupa Birliği tarafından imzalanması ise Haziran 2017 içinde gerçekleşmiştir. Sözleşmenin onaylanmasına yönelik çalışmalar sürmektedir.

a. Normların Belirlenmesi

Uluslararası insan hakları belgeleri ve bu belgelerde yer alan normlar, insan haklarına yönelik olarak farklı alanlardaki mücadeleleri içeren, dolayısıyla kadınların insan hakları mücadelesi açısından da önemli dayanak oluşturan belgelerdir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet alanına ilişkin olarak belirlenen normlar şunlardır:

Eşitlik: Tartışmalı bir kavram olan eşitlik, insan hakları belgelerinde oldukça uzun bir süre sadece “yasal eşitlik” olarak ele alınmıştır. Uluslararası sözleşmelerin yanı sıra ülkelerin ulusal mevzuatlarında da eşitlik ilkesi daha çok “dil, din, ırk, cinsiyet” vb. bazı çeşitli ayrımcılıklar söz konusu olmadan herkesin haklardan eşit yararlanması olarak ifade edilse de her zaman tam olarak bugün kullanılan anlamda kullanılmamıştır. Burada ele alınan “eşitlik” normu, kadınlar ile erkekler arasında bir ayrıma değinmeden, her iki cinsiyeti aynı gören ve kadınları erkekler ile eşit olarak kabul etmeye çalışan bir yaklaşımın normu olarak ele alınmıştır.

İnsan onuruna saygı: İnsan onuruna saygı, insanların doğuştan gelen onurları gereği eşit olmaları anlamında kullanılmaktadır. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nin 1. maddesinde “*Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar*” açıklamasıyla insanların onurlu olduklarına vurgu yapılmaktadır. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet açısından ele alındığında, CEDAW 19 Sayılı Genel Tavsiye Kararı’nda belirtildiği gibi, devletlerin kadınlara yönelik şiddet ile mücadele ederken “*kadınların bütünlüğüne ve onuruna saygı*” hususunu gözetmesi vurgusu önemlidir. Örneğin, şiddete maruz kalmış bir kadının başvuru yaptığı karakolda polislerin yaklaşım biçimi, görüşme ortamının niteliği ve görüşme ortamında başkalarının bulunup bulunmuyor oluşu ile bu esnada kadının güvenliğinin sağlanıp sağlığının korunması, “insan onuruna saygı” normu çerçevesinde ele alınabilir.

Şiddetsizlik: Tarih boyunca hukuk yolu ile tüm toplumlarda şiddetsizliğin kabul edilmesi için harcanan çaba, uluslararası insan hakları belgeleri aracılığıyla daha da görünür olmuştur. Şiddetin tanımlanması ve mevcut şiddetin ortadan kaldırılması amacıyla yürütülen bu çabalara, küresel kadın hareketinin önemli bir etkisi olmuştur. Kadınların maruz kaldıkları farklı şiddet biçimlerine dikkat çekilmesi, şiddet biçimlerinin detaylı biçimde tanımlanmasına neden olmuştur. Uluslararası insan hakları belgelerinin ilk yıllarında şiddet karşıtlığını vurgulayan, şiddetsizlik olarak tanımlanabilecek davranışlar genellikle “*işkence, kötü muamele, zalimane ve gayri insani ve küçültücü davranışlar*”a karşılık gelmektedir. Benzer biçimde, *kölelik ve zorla çalıştırma* gibi kamusal alan içinde değerlendirilen şiddet davranışlarına da referans verilmektedir.

Ayrımcılık yasağı: Ayrımcılık yasağı, herkesin kanun önünde eşit olduğu ve hukuken herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan eşit olarak korunması temeline dayanan bir norm olarak İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi’nde ifade edilmiştir. “*Herkesin eşitliği*” ve “*ayrımcılığa maruz kalmaması*”, farklı konuları nedeniyle ayrımcılığa maruz kalanlara yönelik çalışmaların artmasını da beraberinde getirmiştir. Ayrımcılıklar, yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren ayrımcılığa maruz kalan dezavantajlı gruplar biçiminde tanımlanmış iken, içinde bulunduğumuz yüzyılda aynı anda sahip olunan kimliklerden dolayı çoklu ayrımcılıklara da karşılık gelmeye başlamıştır. Bu özellikle, kadınların farklı kimlikleri ve üreme rolleriyle ilişkili olarak maruz kaldıkları çoklu ayrımcılıklar kavramına denk gelmektedir.

Toplumsal cinsiyet eşitliği: Uluslararası insan hakları belgelerinde ifade edilen herkesin eşit olması durumu, “kadınlar ve erkekler için eşitlik” ya da zaman zaman “cinsiyet eşitliği” olarak

tanımlanarak gelişmiştir. Özellikle CEDAW Komitesi’nin çalışmaları, gerçek eşitliğin sağlanabilmesi için kadınların maruz kaldıkları eşitsizliklerin altındaki nedenlere dikkat çekilmesini gündeme getirmiştir. Aynı hakların ve fırsatların verilmesi, her zaman kadınlar ve erkekler için yeterli değildir. Aynılık eşitliğinin ötesinde, devletin yükümlülüğü, kadınların güçlenmelerine uygun bir ortam yaratarak tüm alanlarda tam bir eşitliği sağlamasıdır. Ancak, bu şekilde “de facto” eşitlik olarak tanımlanan tam bir eşitlik söz konusu olabilir. Bu nedenle, CEDAW hem aynılık eşitliğine (hukukî eşitlik) hem de farklılık eşitliğine yer vermektedir.

Güçlenme: Kadınların kendileri hakkında karar vermelerini ellerinden alan, kadınların kendilerini gerçekleştirmeleri için olanak ve fırsatlardan yararlanmalarını engelleyen dolayısıyla kadınların kendilerini gerçekleştirmelerine fırsat tanımayan ataerkil toplum yapısına yönelik feminist eleştiriler, kadınların güçlenmesi kavramının önemini ortaya koymuştur. Feminist yaklaşımın, kadınların var olan güçlerinin ortaya çıkarılmasına verdiği önem, güçlenme normunun uluslararası insan hakları belgelerine de girmesini sağlamıştır. Uluslararası sözleşmelerin devletlere getirdiği belirli yükümlülükler arasında kadınların güçlenmesine katkı sağlamak da yer almaktadır. Kadınların güçlenmesi süreci, hem özel hem de kamusal alanda kadınların fırsat ve kaynaklara erişimi, kendi hayatlarına ilişkin ev içinde ve dışında karar alma özgürlüğü, kendi isteklerini gerçekleştirebilmelerine ilişkin bir süreç olarak tanımlanabilir.

Gerekli özeni gösterme: Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelenin tarihçesinde, özellikle CEDAW Komitesi’nin yayınladığı 19 Sayılı Genel Tavsiye Kararı ile devletlere, kadınlara yönelen şiddeti önleme ve şiddet ile mücadele için gerekli özeni gösterme çağrısında bulunulmuştur. Birleşmiş Milletler Kadınlara Yönelik Şiddet Özel Raportörlerinin üzerinde çalıştıkları *gerekli olan özeni gösterme* normu, devletlere, şiddetin faili kim olursa olsun engelleme, önleme ve bundan doğan zararı tazmin etme ve bu yükümlülüğü başka kurumlara devretmeme sorumluluğunu yüklemektedir. Gerekli özeni gösterme normu, devletlerin bugüne kadar kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede başarılı ol(a) mamalarının ardında yatan nedenlere yönelik olarak tüm politika ve programlarını yaparken gerekli ve yeterli özeni göstermelerine, iyi niyetli olmalarına ve ayrımcılık yapmamalarına işaret etmektedir.

b. Standartlar, Ölçütler ve İyi Uygulamalar

Normlar, uluslararası alanda uzun süren mücadeleler sonucunda kabul edilen ve bu kabulün mevzuat ile güvence altına alındığı temel değerleri ifade etmektedir. Standartlar ise, bu normlara dayalı olarak geliştirilen, belirli kurallar çerçevesinde o işin yapılış biçimine karşılık gelir. Standartlar, eşit hakların hayata geçirilmesinin olmazsa olmazları olan normların, hangi çerçeveye ile gündelik hayatta karşılığını bulduğunu açıklamaktadır.

Bu çalışmada kullanılan standartlar, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusunu da içine alan, 189 ülkeden temsilcilerin katılımıyla hazırlanan Pekin Deklarasyonu ve Eylem Planı ile başlatılmıştır. Eylem Planı, kadınlara yönelik şiddeti oldukça kapsamlı biçimde tanımlayan, şiddetin nedenleri ve sonuçlarına vurgu yapan, şiddetin ortadan kaldırılması için izlenmesi gereken stratejilerin hangi kuruluşlar tarafından gerçekleştirileceğini belirten bir plan olarak önemli bir yol göstericidir. Pekin Eylem Planı sonrasında, kadınlara yönelik şiddetin ortadan kaldırılması/önlenmesi için farklı alanlara ilişkin standartlar geliştirilmiştir. Eylem planında, belirlenen 3 hedef sırasıyla şiddetin ortadan kaldırılması ve önlenmesi, şiddetin nedenleri ve sonuç-

ları ile alınan önlemlerin verimliliğinin araştırılması ve insan ticareti ve *fuhuş nedeniyle şiddete maruz kalan kadınlara yardım edilmesi ve insan ticaretinin önlenmesidir*. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesinde hükümetler, yerel yönetimler, kurumlar, kadın ve gençlik örgütleri, STK’lar, işverenler, sendikalar gibi farklı kurum ve kuruluşlara düşen görevler belirtilmiştir.

Küresel düzeyde birçok alana ilişkin standart getiren Bin Yıl Kalkınma Hedefleri arasında kadınlara yönelik şiddete ilişkin herhangi bir hedef bulunmamaktadır. Kadınlara karşı şiddetin kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığına yönelik etkilerinin vurgulanmasıyla, konuyu bir halk sağlığı sorunu olarak ele alan çalışmalar söz konusu olmuştur. Özellikle 2000’li yıllarda kadınlara yönelik şiddeti ülke genelinde ölçen ve karşılaştırma imkânı sunan nicel araştırmaların sayısı artmıştır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 2001 yılında aile içi kadınlara yönelik şiddet araştırmalarında etik ve güvenlik önerileri başlıklı çalışma ile bu tür çalışmalarda dikkat edilmesi gereken konulara dikkat çekmiştir. Bu çalışmayı, 2003 yılında insan ticaretine maruz kalmış kadınlar ile görüşmeler için etik ve güvenlik önerileri izlemiştir. DSÖ’nün 2005 yılında 10 ülkede gerçekleştirdiği/desteklediği 15 araştırması, belirlenen etik ve güvenlik önerileri dikkate alarak yapılmıştır.

Küresel düzeydeki standartlaşmayı sağlama çabası BM kuruluşlarının yanı sıra 2000’li yıllardan itibaren özellikle bölgesel kuruluşlar tarafından da desteklenmiştir. Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği bünyesinde bu alandaki çalışmalar 2000’li yıllarla birlikte artmıştır. Avrupa Parlamentosu’nun 10 Mart 2004 tarihli önergesi, Avrupa Birliği politikalarının toplumsal cinsiyet eşitliğinden sorumlu bir enstitü kurulmasını hızlandırmıştır. Avrupa Konseyi aynı yılın Haziran ayında, özel bir amaç ile kurulması istenen enstitüyü Avrupa Komisyonu’na sormuş ve 2006 yılında Avrupa Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Enstitüsü (*European Institute for Gender Equality- EIGE*) kurulmuştur. Enstitü, kadın erkek eşitliğine ilişkin tarafsız, güvenilir ve karşılaştırmalı veri toplanması, verilerin analiz edilmesi ve yaygınlaştırılması, cinsiyet temelinde tüm ayrımcılıklara ilişkin uygun araçların geliştirilmesi gibi sorumluluklar üstlenmiş ve Avrupa genelinde araştırmalar yürütmeye başlamıştır.

2000’li yılların ortalarından itibaren, kadınlara yönelik şiddet verilerinin standartlaştırılmasına yönelik çalışmalar artmıştır. Birleşmiş Milletler bünyesinde UNDAW, UNECE ve UNSD tarafından düzenlenen¹, akademisyenlerin de dâhil olduğu bir uzmanlar grubu 2007 tarihinde toplanmıştır. Bu grup, kadınlara yönelik şiddeti ölçmeye ilişkin göstergelerin tanımları ile uluslararası, bölgesel ve ulusal çerçeveler, istatistik ofislerinin ve resmi istatistiklerin rolü konularına değinen ve farklı şiddet biçimlerinin ölçülmesi ve uluslararası çerçeveye ilişkin önerilerde bulunmuştur. Bu toplantıların devamında, özellikle BM bünyesinde standartlaşmaya ilişkin çalışmalar artmış ve grup katılımcılarından Liz Kelly 2008 yılında BM tarafından yayınlanan çalışmasında kadınlara yönelik destek hizmetleri için minimum standartları geliştirmiştir.

Ayrıca, BM içindeki kurumlar, kadınlara yönelik şiddet konusunda elde edilecek verilere yönelik belirli standartlar geliştirmişlerdir. Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet İstatistikleri Uzman Grubu tarafından Minimum 52 Gösterge yayınlanmıştır.

Ölçüt, belirlenen hedeflere ulaşmak için kısa vadede gerçekleştirilmesi planlanan ve hedeflere ne kadar ulaşıldığını ölçmek amacıyla kullanılan kısa vadeli değerler olarak tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle, belirlenen hedeflere ne kadar ulaşıldığını göstermek amacıyla izlemeyi kolaylaştıran araçlar ölçüttür. Özellikle 2000’li yıllardan sonra, ölçütlerin küresel düzeyde daha da ön plana çıkması, Bin Yıl Kalkınma Hedefleri ile birlikte netleşmiştir. Bin Yıl Kalkınma Hedefleri’nde-

1 Bu toplantılara UNECA, UNECLAC, UNESCAP ve UNESCUWA’da katkıda bulunmuştur.

ki ölçütler çok net biçimde ifade edilmiştir. Örneğin, anne sağlığını iyileştirmek hedefinin ölçütü, 2015 yılına kadar anne ölüm oranını dörtte üç oranında azaltmak biçimde ifade edilmiştir. **Sürdürülebilir Kalkınma** Hedefleri’nin temel argümanlarından biri toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasıdır ve bu nedenle de sadece toplumsal cinsiyet eşitliği ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi olarak tanımlanan 5. Hedef ile sınırlı değildir. Örneğin, Barış ve Adalet başlığındaki 16. Hedef “*sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası*”, şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması hedefinin alt hedefleri içindeki göstergelerden olan çocuk istismarı, sömürsü, ticareti ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin sona erdirilmesinden söz etmektedir.

SKH’deki hedeflerin büyük bir kısmında ölçütler, yüzde yüz oranında gerçekleştirilmesi üzerine tasarlanmıştır. Örneğin, *kadınlara ve kız çocuklarına yönelik ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi* hedefi tamamen gerçekleştirilmesi istenen bir ölçüt olarak sunulmaktadır.

İyi Uygulamalar: Portekiz’de 2013 yılında başlayan Toplumsal Cinsiyet, Şiddet ve Yaşam Dönüşü Üzerine Sağlık Eylem Projesi hâlen devam etmektedir. Proje, özellikle ev içi şiddet, ısrarlı takip, flört şiddeti, yaşlılara yönelik şiddet gibi kişiler arası şiddeti önlemek amacıyla Sağlık Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Projenin uygulanması kapsamında, yetişkinlere yönelik şiddeti önleme amacıyla disiplinler arası ekipler oluşturulmakta ve bu ekiplere, sağlık kurumlarına intikal eden şiddet vakalarının istatistikî verilerini toplama ve düzenleme de dâhil olacak şekilde özel eğitimler düzenlenmektedir. İstanbul Sözleşmesi temel alınarak ve AB’nin kadınlara yönelik şiddetle mücadele eylem politika çerçeveleriyle uyumlu olacak şekilde hazırlanmış olan proje, istatistikî veri toplama ve işlemeyi, ev içi şiddet ile toplumsal cinsiyet temelli şiddet konularındaki bilgi açığını kapatacak çalışmaları teşvik etmeyi ve bu konularda izleme araçlarını ve şiddet mağdurları için destek ağlarını oluşturmayı, geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu kapsamda, sağlık personeli tarafından hem istatistikî veri üretim aracı hem de klinik şiddet kaydı olarak doldurulması gereken formlar vardır. Bu formlar, şiddet mağdurlarıyla derinlemesine görüşmeler gerektirmeleri ve psiko-sosyal değerlendirme, mağduriyet değerlendirmesi, fiziksel muayene, duygusal durum değerlendirmesi, mağduriyet değişim süreci değerlendirmesi ve risk değerlendirmesi gibi noktaları içermeleri açısından önemlidir. Bu sebeple sağlık personelleri için bir kılavuz hazırlanmış ve dağıtılmıştır. Kılavuz, yalnızca sağlık personellerinin konu hakkındaki farkındalık ve bilgilerini arttıracak şekilde değil, aynı zamanda risk bağlam ve faktörlerini fark etmeyi, duruma müdahale etmeyi ve şiddeti önlemek için çalışmalar yapmalarını destekleyecek araçları da içermektedir. Son zamanlardaki veriler dikkate alındığında, bu proje sisteminin pozitif sonuçlar ürettiği ve kişiler arası şiddet vakalarının erken tespiti, özel bakım, destek ağları girişimleri ve disiplinlerarasılık/çokdisiplinlilik konularında güçlendirici etkilerinin fark edildiği belirtilmektedir.

Danimarka 2001 yılından bu yana, polis merkezine bildirilen insan hakları ihlallerini olaylara özgü numaralarla kaydeden bir takip sistemi üzerinde çalışmaktadır. Veri kaydı hem hak ihlalinin gerçekleştirilen hem de hakkı ihlâl edilen kişilerin bilgilerini ihlâlin ilgili yasal hak bilgisiyyle birlikte tutmaktadır. Sistem, Danimarka İstatistik Ofisi’ndeki veri kaydı ve merkezî suç istatistiklerini de düzenlemektedir ve özet tablolar halkın erişimine açıktır. Bu sistemin önemi, kadınlara yönelik şiddet, ısrarlı takip, cinsel taciz ve saldırı vakalarını da Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Bakanlığı’nın düzenli raporları üzerinden kayıtlarında güncelliyor olmasıdır. Böylelikle, ülke genelinde, şiddet vakaları ve şiddet dolayısıyla hastanelere yapılan başvurular konusunda kapsamlı

bilgiye ulaşılabilir. Veri kaydı, ihlâlin ilgili yasal hak bilgisiyle birlikte tutulduğu için cinsiyet, ölümcül şiddet, şiddet tehdidi gibi şiddet türleri ve boyutlarını da anlamayı sağlamaktadır. Kayıtlar, hem failin hem de mağdurun cinsiyet, yaş, adres, gelir düzeyi, medeni durum, eğitim düzeyi, meslek, vatandaşlık bilgileri, aile bilgileri gibi demografik verileri de içerdiğinden kadınlara yönelik şiddet, ev içi şiddet, yaşlılara yönelik şiddet gibi bilgileri veri setinden çekmek de mümkün olabilmektedir.

III. Türkiye’de Mevcut Durum Analizi: Normatif Politik Yapı

a. Yerel Mevzuatın Haritalaması: Mevzuatın İlgili İnsan Hakları Belgeleriyle Uyumunun Tespiti (Yapısal İzleme)

Uluslararası insan hakları belgeleri ve standartların incelenmesi ve normların belirlenmesinin ardından, ulusal mevzuat kapsamında yer alan kanun, genelge, yönetmelik, tüzük ve yönergeler ile belirlenen normların uyumu analiz edilmiştir. Bu analizde Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Genel Müdürlüğü Kanunu (1983), Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü (1993), Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2011), 4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanun, 26806 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması Hakkında Yönetmelik, Türk Medeni Kanunu (2002), Aile Mahkemeleri (2003), Türk Ceza Kanunu (2004), Ceza Muhakemesi Kanunu, Çocuk Koruma Kanunu (2005), 5393 Sayılı Belediye Kanunu, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü, Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi için Alınacak Tedbirler Başbakanlık Genelgesi (2006/17), ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı, İçişleri Bakanlığı Emniyet Genel Müdürlüğü yılında 8 Nolu Genelge (2007), Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu (KEFEK), Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu’nun 18 Nolu Genelgesi, Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, Aile İçi Şiddet Suçları Soruşturma Bürosu, Ayrımcılık ve Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar Bürosu, 6284 Sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun, Kadın Konukevlerinin Açılması ve İşletilmesi Hakkında Yönetmelik (2013) ve Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmelik (2016) belgeleri ele alınmıştır.

Mevzuatı takiben protokol, eylem planları, strateji planları ile bakanlıkların misyon ve vizyonları toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılık açısından analiz edilmiştir. Analizler, bakanlıklar (Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Kalkınma Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı), başkanlıklar (Diyanet İşleri Başkanlığı, Mağdur Hakları Daire Başkanlığı, Adli Tıp Kurumu Başkanlığı, Kamu Denetçiliği Kurumu Başkanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı) düzeyinde yapısal izleme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, projenin yürütüldüğü Adana, Ankara, Gaziantep, Kars, İstanbul, İzmir ve Trabzon illerinin valilik birimleri ile belediyeleri, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılıkları açısından analiz edilmiştir.

b. Sivil Toplum Kuruluşlarının ve Diğer Kamusal Aktörlerin Kapasitelerinin Haritalaması (Yapısal İzleme)

Kamu kurumlarına yönelik yapısal analizin ardından, Türkiye genelindeki sivil toplumun kapasitesi, kadınlara yönelik şiddet ile mücadele çerçevesinde ele alınmıştır. Ardından şiddet alanında izleme yapan kadın örgütlerinin izleme-değerlendirme raporlarının içeriğinin incelenmesi ve LGBT örgütlerinin şiddet alanındaki raporlarının çoklu ayrımcılık ve kadın haklarına duyarlılıkları açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca, kadınlara yönelik şiddetle mücadelenin çok

sektörlü olmasından hareketle, hak temelli izleme yapan STK’ların toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlılıkları, özel sektörün ve diğer kamusal aktörlerin çalışmaları da kadınlara yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği açısından ele alınmıştır.

Türkiye’de toplumsal cinsiyet eşitliğinin kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet açısından haritalamasına ilişkin çalışmada, hâlen ülke genelinde niceliksel verisi eksik olan konu başlıkları belirtilmiştir. Bu konular, ısrarlı takip, genç kadınlara yönelik siber zorbalık/siber taciz, kadın cinayetleri, kadın ticareti, çatışma ortamında kadınlara yönelik şiddet/tecavüz, yaşlı kadınlara yönelik şiddet/istismar, iş yerinde kadınlara yönelik şiddet ve taciz, flört şiddeti ve çocuk fahişeliği, çocuk satışı, çocuk pornografisi, kız çocuklarının eğitimlerinin engellenmesi olarak sıralanmıştır. Ayrıca, kadınlara yönelik şiddet konusunda tutumları ölçen nicel araştırma ile ülke genelini temsil eden ve erkeklerden kadınlara yönelik şiddet konusunda bilgi elde etmeyi hedefleyen araştırma yürütülmesi de gelecekte yapılması önerilen nicel araştırmalardır. Eksik verinin nicel araştırma yöntemleriyle her zaman elde edilemeyeceği vurgusu da yapılarak şiddetle mücadele ve şiddet konusunda anlaşılmasına ihtiyaç duyulan konulara ilişkin nitel araştırma yapılması önerilmiştir.

IV. Gösterge ve Veri Kaynakları

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddete ilişkin niceliksel ve niteliksel veriler, farklı paradigmalardan ürünü olarak değişik süreçlerden geçerek üretilmektedir. Yöntembilimsel olarak kadınların deneyimlerinin bilgisinin uzun yıllar araştırılmamış olması, beyaz, orta sınıf ve erkekler tarafından üretilen bilimsel verinin, pozitivist bir bakış açısıyla, objektif olduğu iddiasını taşımasına rağmen yanlı olması, feministler tarafından eleştirilmiştir. Bunun sonucunda, kadınların deneyimlerini ortaya çıkarmaya yardımcı olan nitel araştırma yöntemleri daha fazla kullanılmıştır. Kadın örgütlerinin ve feminist kadın akademisyenlerin çabalarıyla 1970’li yıllardan itibaren elde edilen bilgiler daha ziyade nitel araştırma yöntemlerine dayalı iken, zaman içinde bazı alanlarda nicel araştırma yöntemleri de dâhil olmuştur. Politika yapıcılar tarafından sorunun anlaşılması ve görünür olmasında niceliksel verinin daha çok kullanılması yadsınamayacak düzeyde belirleyicidir. Ulusal düzeyde veriye/bulguya dayalı politika üretilmesinin ön planda olduğu bu yüzyılda, şiddet alanında da niceliksel veri üzerinden konuşulması giderek daha da yaygınlaşmaya başlamıştır. Konunun hassasiyeti nedeniyle veri oluşturma aşamasında etik kurallar ve güvenlik konusuna özen gösterilmesine ağırlık verilmelidir. Araştırmalar aracılığıyla niteliksel ve niceliksel verinin üretilme sürecinde dikkatli ve özenli olmak gerekir. Öte yandan, idarî kayıt sistemi açısından bu alanda doğru ve güvenilir veriye ulaşılması, daha iyi hizmet götürülmesi açısından hâlen oldukça önemlidir. Niceliksel veri kaynakları da büyük oranda standartları geliştiren BM kuruluşları, bu konuda yapılan araştırmalar, Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi, EIGE ve gelişmiş birçok ülkede yürütülmekte olan hanehalkı temelli DHS, MICS gibi araştırmalara eklenen modüller aracılığıyla gene bu kurumlarda birikmektedir. Çalışmada ayrıca niteliksel veri üretilmesi için önerilen konu başlıklarına da yer verilmiştir.

V. Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet Eşitliğinin Haritalaması

Türkiye’de kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet açısından mevcut duruma ilişkin bilgi yer almaktadır. Kadın hareketinin ivmesiyle gündeme gelen şiddet konusunda ülke genelinde kamu kurumları ve sivil toplum açısından yaşanan gelişmeler özetlenmiştir. 1990’larda kadınlarla ilgili sorunlara ilişkin ulusal mekanizma olarak kurulan KSSGM, bu yıllarda üniversitelerde kadın araştırma merkezlerinin ve yüksek lisans programlarının açılması, kadın derneklerinin sayılarındaki artışa ilişkin bilgi verilmiştir. 2000’li yıllar ile birlikte, kurumsallaşmanın biraz daha köklendiği ve STK ve kamu sektörü işbirliğinin gözlemlendiği dönem aktarılmıştır. Avrupa Birliği’ne adaylığın da söz konusu olduğu bu yıllarda, yasal mevzuat açısından oldukça önemli gelişmeler elde edilmiştir.

Özellikle, TBMM bünyesinde kurulmuş olan Namus ve Töre Cinayetlerinin Önlenmesi Amaçlı Meclis Komisyonu’nun raporuna dayanarak 2006/17 Sayılı Başbakanlık Genelgesi, kamu kurumlarının sorumluluklarına işaret ederek, bu alanda kamu kurumlarının daha aktif çalışmalarını sağlamıştır. Bu süreçte, kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet alanına ilişkin hedefler, büyük oranda uluslararası normlar çerçevesine uygun biçimde çizilmiştir. Bu genelge sonrasında ülke genelini temsil eden araştırma yapılması ve Resmi İstatistik Programına dâhil edilmesi kararı çıkmıştır. Avrupa Komisyonu’nun finans kaynağı ve KSGM’nin yararlanıcı kurum olduğu Türkiye’de *Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması* ICON-Institute Public Sector GmbH, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (HÜNEE) ve BNB-Danışmanlık olmak üzere üçlü konsorsiyum tarafından yürütülmüş ve bu araştırma genişletilerek 2014 yılında ASPB- KSGM desteği ile HÜNEE tarafından tekrarlanmıştır. Her iki araştırmanın sonuçları Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) resmi istatistiklerine dahil edilmiştir. Araştırmalar aracılığıyla kadınların maruz kaldıkları farklı şiddet biçimlerinin yaygınlığına yönelik bilgi elde edilmiştir.

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelenin yürütülmesinden 1990’lardan itibaren ulusal mekanizma olarak sorumlu olan KSGM, 2011 yılında ASPB’ye bağlanarak yapısal değişiklikler geçirmiştir. Bu süreçte, KSGM’nin illerde hizmet birimleri oluşturulmuş, 6284 sayılı Kanun’da şiddet mağduru kadınlara yönelik hizmetler için “tek kapı” modelinin öngörüldüğü bir sistem getirilerek il düzeyinde hizmet vermesi planlanan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) kurulmuştur. Pilot çalışma kapsamında 14 il ile başlatılan ŞÖNİM sayısı, 81 il hedeflenmesine rağmen Ocak 2018 tarihi itibarıyla 68’e ulaşmıştır. ŞÖNİM’lerin özellikle metropol illerde sadece 1 tane olmasının yeterli hizmet sunamayacağı dikkate alınmalıdır. Ayrıca, ŞÖNİM’lerde görev yapan personel sayısının yeterli olmamakla birlikte, en az 6284 Sayılı Kanun’da belirtildiği düzeyde² olması sağlanmalıdır.

Şiddete maruz kalan kadınların farklı illerde başvuruda bulunabilecekleri 18 kadın örgütü bulunmaktadır. Kadınların Baro Kadın Hakları Merkezi, Aile İçi Şiddet Acil Yardım Hattı³ gibi telefon hatlarından destek almaları ve ASPB il müdürlüklerine başvuruda bulunabilmeleri mümkündür.

2 Madde 21 (1)’de kadrolara ilişkin olarak verilen ek listede, müdür, sosyolog, psikolog, sosyal çalışmacı, çocuk gelişimci, hemşire, bakıcı anne ile müdür unvanlarında görev yapacak sayı yer almaktadır. Tasarı çalışmaları sırasında 5577 olarak önerilen personel sayısı Kanun’da 372’e inmiştir.

3 Acil Yardım Hattı Telefon numarası: 0212 656 96 96’dır

ALO 183 Aile, Kadın, Çocuk ve Özürlü Sosyal Hizmet Danışma Hattı sadece şiddet mağdurları için değil, sosyal destek hattı olarak destek alınabilecek kurumlar arasında yer almaktadır.

Kadınlara yönelik ev içi şiddet ile mücadeleyle ilişkin hizmetler konusunda İstanbul Sözleşmesi’nde belirtilen konuların tamamı halen sağlanamamıştır. Örneğin, sadece şiddet mağdurlarına 7/24 hizmet veren ulusal şiddet hattı ve özel bir cinsel şiddet hattının *olmamasının* yanı sıra Kutu 1’de belirtildiği gibi Türkiye geneli ve proje illerinde *minimum hukuki danışma merkezi, kadın danışma merkezi, cinsel saldırı merkezi* ve *sığınmaevi* sayılarının da yeterli olmadığı görülmektedir. Avrupa Konseyi’nin bu konudaki minimum standartları temel alan bu hesaplamalara göre, sadece kadınların barınabileceği minimum 399 sığınmaevinin sağlanması gerekmektedir. Bu minimum sayı, 1 ve 2 çocuk üzerinden hesaplandığında ise 1193 sığınma yerine ulaşmaktadır. Oysa, Türkiye’de 2017 yılı itibarıyla Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’na bağlı farklı illerde bulunan 109 kadın konukevi, İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’ne bağlı 1 kadın konukevi; yerel yönetimlere bağlı⁴ 32 ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı 1 sığınmaevi olmak üzere toplam 143 sığınmaevi bulunmaktadır.

Kutu 1: Avrupa Konseyi Minimum Standartlarına Göre Türkiye’de Olması Gereken Minimum Merkez Sayıları

Gösterge	Türkiye	Adana	Ankara	Gaziantep	İstanbul	İzmir	Kars	Trabzon
Minimum hukuki/kadın danışma merkezi	795	22	54	20	148	42	3	8
Minimum sığınma evi	399	11	27	10	74	21	1	4
Minimum tecavüz kriz merkezi	199	6	13	5	37	11	1	2
Minimum cinsel saldırı merkezi	99	3	7	2	18	5	0	1

Hesaplamalar Kelly’nin Avrupa Komisyonu için hazırladığı minimum standartları temel alarak il nüfusları dikkate alarak yapılmıştır.

Kadınlara yönelik şiddet ile mücadele alanında çalışan kadın örgütleri, 1998 yılından beri bir araya gelerek farklı illerde yaşadıkları deneyimleri paylaşmak, sorunlarına yönelik ortak çözümler geliştirmek amacıyla 20 yıldır sığınak kurultayları düzenlemektedirler. Türkiye genelinde sığınak ve kadın danışma merkezi sayıları ve ayrılan bütçenin (yerel yönetimler dahil) artmasına rağmen, sığınaklarda çalışanların ve yaşayanların koşullarının iyileştirilmesi konusunda sorunlar mevcuttur. Kasım 2017 tarihinde yayımlanan kurultay bildirgesi bu konulara ve şiddet ile mücadelenin temelinde toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri olduğu vurgusuna dikkat çekmektedir. Sığınak kurultaylarının katılımcıları, şiddete maruz kalan kadınlara sunulan hizmetlerde ve kanunun uygulamasında karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerileri sunarak ve devletin sorumluluklarını hatırlatarak bir baskı grubu oluşturmaktadırlar. Kadınlara yönelik şiddet konusundaki uluslararası ağlar ile de işbirliği içinde çalışan kadın örgütleri şiddetle mücadele açısından önemli bir birikim oluşturmuştur. Ancak, son dönemde kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet alanında yeterince birikime sahip olmayan ve bu alanda küresel kadın hareketinin ivmesiyle elde edilen kazanımlara yönelik bazı önyargılar barındıran yeni bir sivil toplum örgütlenmesi de gözlenmektedir.

4 Adana’da Büyükşehir Belediyesi, Afyon’da Afyonkarahisar belediyesi; Ankara’da Büyükşehir, Çankaya, Keçiören, Mamak ve Yenimahalle belediyeleri; Antalya’da Alanya ve Büyükşehir belediyeleri; Bursa’da Büyükşehir ve Nilüfer belediyeleri; Diyarbakır’da Büyükşehir belediyesi; Düzce’de Düzce belediyesi; Eskişehir’de Tepebaşı belediyesi; Erzurum’da Yakutiye belediyesi; Gaziantep’te Gaziantep Belediyesi, İstanbul’da Ataşehir, Avcılar, Beyoğlu, Büyükşehir, Eyüp, Kadıköy, Küçükçekmece, Pendik, Şişli ve Üsküdar belediyeleri; İzmir’de Bayraklı, Büyükşehir, Karşıyaka ve Ödemiş belediyeleri; Mersin’de Yenişehir belediyesinde 2 tane olmak üzere 32 kadın sığınmaevi bulunmaktadır.

Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı’nı imzalayan yerel yönetimlerin sayısı 1397 belediye içinde sadece 23⁵tür. Bu şartı imzalayan belediyeler, toplumsal cinsiyete dayalı şiddete karşı politika ve eylem tesis etmek için bazı tedbirleri almayı taahhüt etmişlerdir. Bunların 7’si büyükşehir belediyesidir. Bu sayının artması ve öncelikli olarak tüm büyükşehir belediyeleri tarafından Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı’nın imzalanması yerel yönetimlerin öncelikleri arasında olmalıdır. Şartın imzalanmasından sonra, en geç 2 yıl içinde Eşitlik Eylem Planı’nın hazırlanması da gerekmektedir. Yerel yönetimlerin tabi olduğu 5393 Sayılı Belediye Kanunu’na göre büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000 üzerindeki belediyelerin kadınlar ve çocuklar için sığınmaevi açma zorunluluğu vardır. Türkiye’de 30 büyükşehir belediyesi ve nüfusu 100.000’den fazla yerleşim yeri bulunmaktadır. Halen, belediyeler tarafından finanse edilen 32 sığınmaevi sayısı, kanunen 237 olmalıdır.

Türkiye’de kadınlara sunulan bu sınırlı hizmetlere rağmen, kadınların maruz kaldıkları şiddetin boyutunu ortaya koyan araştırmalar her 10 kadından 1’inin yaşamının herhangi bir döneminde birlikte oldukları erkekler tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kaldığını göstermektedir. Şiddete maruz kalan kadınların ise sadece %11’i kurumsal bir başvuruda bulunmaktadır (KSGM, 2009; ASPB, 2015). Kadınların toplumsal cinsiyet temelinde maruz kaldıkları şiddet biçimlerinden çarpıcı olan bazı göstergeler Kutu 2’de gösterilmektedir. Güncel durumu yansıtan ve küresel göstergeler ile uyumlu olan iki araştırma sonuçları fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet biçimleri yaş grupları temelinde verilmiştir. Göstergeler, raporlarda yayınlanan ve kullanımda olanlar arasından seçilmiştir. Her iki araştırmada da, 15-59 yaş grubundaki kadınlara ilişkin bilgi elde edilmiş ve raporlarda genel olarak en az bir kez evlenmiş kadınlara ilişkin göstergeler sunulmuştur. Sadece, TÜİK tarafından yayınlanan, BM Minimum 52 Toplumsal Cinsiyet Göstergesi Seti kapsamında yer alan göstergelerin yaş aralığı 15-49’dur. Göstergelerde, en az bir kez evlenmiş kadınlar, en az bir birlikteliği olmuş kadınlar biçiminde açıklamalar bulunmaktadır. Açıklamanın olmadığı göstergeler tüm kadınları kapsamaktadır. Ülke genelini temsil eden Aile Araştırma Kurumu ve Altınay ve Arat tarafından 1994 ve 2007 yıllarında yapılan araştırmaları, yöntem ve tanımlar açısından farklı olduğundan tablolarda gösterilmemiştir.

5 Adana Büyükşehir, Antalya (Akdeniz, Büyükşehir ve Muratpaşa Belediyeleri), Ankara Çankaya Belediyesi, Bursa (Büyükşehir ve Osmangazi Belediyeleri), Denizli Belediyesi, Giresun Belediyesi, İstanbul (Beylikdüzü, Büyükçekmece, Kadıköy, Şişli Belediyeleri), İzmir (Büyükşehir ve Bornova Belediyeleri), Kars Belediyesi, Nevşehir Belediyesi, Ordu Büyükşehir, Urla Belediyesi, Tekirdağ Süleymanpaşa Belediyesi, Tarsus Belediyesi, Trabzon (Büyükşehir ve Ortahisar Belediyeleri).

Kutu 2: Kadınların Maruz Kaldıkları Farklı Şiddet Biçimlerine İlişkin Türkiye'nin Güncel Verisi (%)

Fiziksel şiddet	2008	2014
Son 12 ay içinde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	9,9	8,2
Yaşamının herhangi bir döneminde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	39,3	35,5
Eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların orta derecede fiziksel şiddete maruz kalma oranı (%)	21,0	19,4
Eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel şiddete maruz kalan 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların ağır derecede fiziksel şiddete maruz kalma oranı (%)	18,0	15,5
15-59 yaş grubundaki en az bir kez gebe kalmış kadınların eşleri ya da birlikte oldukları kişilerden gebelik döneminde maruz kaldıkları fiziksel şiddet oranı (%)	9,7	8,3
Cinsel şiddet		
Son 12 ay içinde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	7,0	5,3
Yaşamının herhangi bir döneminde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	15,3	12,0
Fiziksel ve/veya cinsel şiddet		
Son 12 ay içinde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	13,7	11,0
Yaşamının herhangi bir döneminde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	41,9	37,5
Son 12 ay içinde, eşi/birlikte olduğu kişi tarafından fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kalmış 15-49 yaş grubundaki en az bir birlikteliği olmuş kadınların oranı	13,5	11,5
Duygusal şiddet		
Son 12 ay içinde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından duygusal şiddete/istismara maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	24,7	25,7
Yaşamının herhangi bir döneminde, eşi/birlikte olduğu kişilerden biri tarafından duygusal şiddete/istismara maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki en az bir kez evlenmiş kadınların oranı (%)	43,9	43,9
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından fiziksel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	17,8	14,0
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından fiziksel şiddete maruz kalmış 15-49 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	18,0	14,1
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	3,3	2,9
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından cinsel şiddete maruz kalmış 15-49 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	3,6	3,1
15-59 yaş grubundaki kadınların 15 yaşından önce partnerleri dışındaki kişiler tarafından maruz bırakıldıkları cinsel istismar yüzdesi	7,2	8,9
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	19,7	15,8
On beş yaşından sonra eşi/birlikte olduğu kişi dışındaki kişiler tarafından duygusal şiddete maruz kalmış 15-59 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	-	22,4
Yaşamı boyunca en az bir kez ısrarlı takip davranışlarından en az birine maruz kaldığını belirten 15-59 yaş grubundaki kadınların oranı (%)	-	27,0
15-59 yaş grubundaki evli kadınlar içinde 18 yaşını tamamlamadan evlenenlerin yüzdesi	-	26,3
Maruz kaldığı fiziksel ve/veya cinsel şiddet nedeniyle kurumsal başvuruda bulunan 15-59 yaş grubundaki kadınların yüzdesi	8,2	11,0

Veriler, 2008 ve 2014 yıllarında yürütülen Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırmaları'ndan alınmıştır. Bu verilerin yaş, medeni durum, eğitim, refah indeksi, kent/kır ve bölge düzeyindeki yüzdelere raporlardan ulaşılabilir.

Altınay ve Arat’ın ülke genelini temsil eden sonuçlarına göre, kadınların %34,5’i eşlerinin “tokat, itekleme ve dayak atma” davranışlarına maruz kaldığını belirtmiştir. Bu araştırmadan bir yıl sonra yapılan ve fiziksel şiddeti daha geniş tanımlayan 2008 araştırmasında bu oran 15-59 yaş grubundaki kadınlar için %39,3’tür. En güncel veriyi sunan 2014 araştırmasında ise, bu oran %35,5’dir. Bu yüzdeler birbirinden farklı görünmelerine rağmen, sayısal olarak bakıldığında son iki araştırmanın sonucu bize her 10 kadından 4’ünün fiziksel şiddete en az bir kez maruz kaldığını göstermektedir. Kadın cinayetleri konusunda resmi rakamlar gerçeği yansıtmakta yeterli değildir. Medyaya yansıyan kadın cinayetleri haberlerini tarayarak elde edilen sonuçlara göre⁶ 2017 yılında erkekler tarafından 409 kadın öldürülmüş, 332 kadın cinsel şiddete, 387 çocuk ise istismara maruz kalmıştır. Kadın cinayetleri failleri ile cinayet sonucu yaşamını yitiren kadınlar arasındaki ilişkiyi, failin cinsiyetini, yaşını, cinayet mekanı vb. ayrıntıları da içerecek biçimde güvenciler resmi istatistikler bulunmalıdır.

Ülke genelinde kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet, bu alandaki uzun mücadele sürecine rağmen, halen önemli sorunlardan biridir. Kadın hareketinin konuyu gündeme getirmesi ve sürekli gündemde tutmasının da etkisiyle bu konudaki farkındalığın arttığı söylenebilir. Mersin’de 2015 yılının Şubat ayında bir dolmuş sürücüsü tarafından öldürülen üniversite öğrencisi Özgecan Aslan⁷ cinayeti ülke genelinde konuya daha fazla dikkat çekilmesine neden olduğu gibi, bu alanda çalışan meslek gruplarının yanı sıra halkın da soruna olan ilgisini artıran bir etki yaratmıştır. Farklı illerde kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddeti kınayan eylemler gerçekleştirilmiştir. Ancak, bu cinayetin ardından benzerlerinin gerçekleşmesi, medyada sürekli olarak kadın cinayetlerini ya da kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddeti “normalleştiren” haberlerin yer alması bu tür vakaların azalmadığını göstermektedir. Sorunun çözümü açısından önemli adımlardan biri olan şiddet ile mücadeleye özel bir yasanın 1998 yılından beri var olmasına ve 2012 yılında 6284 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girmesine rağmen, uygulamada halen önemli tartışmalar söz konusudur. İstanbul Sözleşmesi’ni referans alarak hazırlanan 6284 Sayılı Kanun’da yer alan koruyucu ve önleyici tedbir kararlarının şiddetin caydırıcılığı konusunda önemli etkilerinin olması beklenirken, sadece kanuna yönelik eleştirilerin gündeme getirildiği bir ortamın söz konusu olması düşündürücüdür. Oysa 6284 Sayılı Kanun’un uygulamasında karşılaşılan sorunlar ile uygulayıcıların yaklaşımının gözden geçirilmesi ve İstanbul Sözleşmesi ile uyumlu hale getirilmesine yönelik çalışılması daha olumlu bir yaklaşım olacaktır. Kadınlara yönelik ev içi şiddet ile mücadeleye ilişkin hizmetler konusunda sözleşmede belirtilen konuların tamamı halen sağlanabilmiş değildir. Örneğin, sadece şiddet mağdurlarına 7/24 hizmet veren ulusal şiddet hattı ve özel bir cinsel şiddet hattının *olmamasının* yanı sıra Kutu 1’de belirtildiği gibi Türkiye geneli ve proje illerinde *minimum hukuki danışma merkezi, kadın danışma merkezi, cinsel saldırı merkezi ve sığınmaevi* sayılarının da yeterli olmadığı görülmektedir.

6 Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun verisi

7 Ayrıntılı bilgi için bakınız: <http://www.diken.com.tr/son-karartma-ozgecan-aslan-cinayetine-sorusturmada-gizlilik-karari-alindi/>

VI. Göstergeler

Göstergeler, belirli bir alana ilişkin hedeflere ulaşılabilmesinin nasıl takip edileceğini gösteren sayısal araçlardır. Bütün istatistikler gösterge olarak kullanılamaz, bir istatistiğin gösterge olabilmesi için öncelikle bir norm ile ilişkilmesi ve zaman içindeki değişimi gösterebilmesi gerekir. Göstergeler, sayısal olarak doğru ölçülebilmeli ve ulaşılabilir olmalıdır. Ayrıca, İngilizce’de SMART olarak tanımlanan özel, ölçülebilir, ulaşılabilir, ilişkili ve belirli bir zaman aralığında elde edilmesi göstergelerin önemli kriterlerindedir. BM İnsan Hakları Komisyonu, insan haklarına ilişkin göstergelerin insan hakları ile ilişkili, güvenilir ve geçerli olması, basit, zamanlaması olan, az sayıda, objektif bilgiye ve veri üretme mekanizmaları temeline dayalı, ilgili uluslararası istatistik standartları takip eden, mekânsal karşılaştırma için uygun, cinsiyet, yaş ve diğer ilgili değişkenler için ayrıştırılabilen kriterlerinin altını çizmektedir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusundaki göstergeler, şiddetin ortadan kaldırılmasını hedefleyen ve politikaclara rehberlik eden, ilerlemeyi ölçen ve izleyen sistematik ve düzenli veri toplamayı sağlamaktadır (Ertürk, 2008).

Hangi göstergelerin hangi yöntemler kullanılarak üretileceği, hangi özellikleri olması gerektiği gibi gösterge önerileri Birleşmiş Milletler’in İstatistik Komisyonu Dostlar Kürsüsü (2009), DSÖ (2005) gibi kurumlar birçok göstergenin açıklamasını vermektedir. Göstergelere ilişkin olarak şiddetin sertliği (orta derecede şiddet, ağır derecede şiddet), şiddete maruz kalan kişi ile şiddet uygulayan arasındaki ilişki (partner/eş, aile üyesi, tanıdık, yabancı), şiddetin sıklığı (bir kez, birkaç kez, çok kez) bilgisini içermesi vurgulanmıştır. Ayrıca, şiddetin meydana geldiği mekân (okul, toplu taşıma araçları, iş yeri, bar/kafe, park, cadde gibi) bilgisinin elde edilmesi önerilmektedir.

Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddete ilişkin kullanılmakta olan göstergelerin yanı sıra, bu çalışma kapsamında büyük oranda kamu kurum ve kuruluşları ve STK’lar ile işbirliği içinde üretilmesine ihtiyaç duyulan bir gösterge seti önerilmiştir. Önerilen göstergeler, İstanbul Sözleşmesi’nde yer alan konu başlıklarına uygun biçimde gruplandırılarak aşağıdaki başlıklar altında verilmiştir. Gösterge önerileri tablolarda yer almaktadır (Tablo 1-7).

1. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadele için bütünlüklü politikalar ve veri toplama
2. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetin önlenmesi
3. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede koruma ve destek hizmetleri
4. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede maddi hukuk
5. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede kovuşturma
6. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet ile mücadelede göç ve sığınma

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Mali kaynaklar	İnsan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, # DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.8,2011	1.1. ASPB’ye ayrılan yıllık bütçenin genel bütçe içindeki payı (%)*	ASPB-KSGM Maliye Bakanlığı	Genel bütçe incelemesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.8,2011	1.2. KSGM’nin ASPB bütçesi içindeki payı (%)*	ASPB-KSGM Maliye Bakanlığı	Genel bütçe incelemesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 # Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 # İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.8,2011	1.3. KSGM bütçesi içinde KYTCTŞ faaliyetlerine ayrılan pay (%)*	KSGM bütçesi	KSGM bütçesi	Yılda 1
Koordinasyon birimi	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, güçlenme normları #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.10,2011	1.4. KYTCTŞ ile mücadeleden sorumlu koordinasyon biriminin varlığı (evet/hayır)*	TBMM, Başbakanlık	TBMM ve Resmi Gazete incelemesi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i il ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Kurumlar arası Koordinasyon	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, güçlenme normları #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 3HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.10,2011	1.5. Koordinasyon birimi olan KSGM'nin kamu kurumları ile yürüttüğü proje, araştırma, faaliyet, eğitim sayısı (sayı) ** ⁱ	KSGM, kamu kurumları	KSGM ve ilgili kurumların web sayfaları incelemesi ve gerekirse görüşme	Yılda 1
	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, güçlenme normları #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 3HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.10,2011	1.6. Koordinasyon birimi olan KSGM'nin uluslararası kuruluşlar ile yürüttüğü proje, araştırma, faaliyet, eğitim sayısı (sayı) ** ⁱ	KSGM, uluslararası kuruluşlar	KSGM ve uluslararası kuruluşların web sayfaları incelemesi ve gerekirse görüşme	Yılda 1
STK'lar	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.9,2011	1.7. ASPB-KSGM'nin desteklediği KYTCTŞ alanında çalışan STK sayısı -il ve faaliyet alanına göre- (sayı)*	ASPB-KSGM	KSGM web sayfası, bilgi edinme talebi	Yılda 1
Etik Kurallar	İnsan onuruna saygı, eşitlik, şiddetsizlik, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme normları #Pekin Eylem Platformu D1, 1995, # DSÖ Etik ve Güvenlik 2001, 2007, # HRC/Ertürk, 2008	1.8. KYTCTŞ ile mücadele konusunda KSGM'nin belirlediği etik kuralların varlığı (evet/ hayır)*	ASPB-KSGM	ASPB-KSGM web sayfası, bilgi edinme talebi	Yılda 1
Uluslararası belgelerin çevirisi	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme normları #Pekin Eylem Platformu D1, 1995	1.9. Uluslararası insan hakları belgelerinin çevirisinin uygunluğunu denetleyen bağımsız bir denetim mekanizmasının varlığı (evet/ hayır)**	ASPB-KSGM	ASPB-KSGM ile görüşme yapılması	Sözleşme onay zamanı

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
ⁱ il ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Araştırma geleneği	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları, #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 50, 51, 2017	1.10. KYTCTŞ konusunda belirli aralıklar ile uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanmış, etik kurallar ve verinin korunması konusunu da dikkate alan nicel araştırmaların varlığı (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM	ASPB-KSGM ile görüşme yapılması	Sözleşme onay zamanı
Veri üretme (nitel araştırma)	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 48, 2017	1.1.1. KSGM'nin KYTCTŞ konusunda desteklediği/ yürüttüğü nitel araştırma sayısı -araştırma konusu, desteklenen kuruluş, kuruluşun faaliyet gösterdiği ile göre- (sayı) **	ASPB-KSGM	ASPB-KSGM web sitesi ve yayınları	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 48, 2017	1.1.2. Kamu kurumlarının KYTCTŞ konusunda desteklediği/ yürüttüğü nitel araştırma sayısı -araştırma konusu, desteklenen kuruluş, kuruluşun faaliyet gösterdiği ile göre- (sayı)**	Sağlık, Adalet, İçişleri, MEB olmak üzere ilgili bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar	Bakanlıkların web sayfası, bilgi edinme talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Veri toplama (nicel araştırma)	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli zeni gösterme, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011, #CEDAW 35 GTK m. 48, 2017	1.13. KSGM'nin KYTCTŞ konusunda desteklediği / yürüttüğü nicel araştırma sayısı -araştırma konusu, desteklenen kuruluş, kuruluşun faaliyet gösterdiği ile göre- (sayı)**	ASPB-KSGM	ASPB-KSGM web sitesi ve yayınları	Yılda 1
Veri toplama (nicel araştırma)	İnsan onuruna saygı, eşitlik, ayrımcılık yasağı, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli zeni gösterme, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 48, 2017	1.14. Kamu kurumlarının KYTCTŞ konusunda destekledikleri / yürüttükleri nicel araştırma sayısı -araştırma konusu, desteklenen kuruluş, kuruluşun faaliyet gösterdiği ile göre- (sayı) **	Sağlık, Adalet, İçişleri, MEB olmak üzere ilgili bakanlıklar, bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlar	Bakanlıkların web sayfası, bilgi edinme talebi	Yılda 1
Fiziksel şiddet yaygınlığı	Yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.15. Son 12 ayda resmi kayıtlara göre fiziksel şiddet yaygınlığı (partner) (%)*.i	Adalet, İçişleri, Sağlık Bakanlıkları	Bakanlıkların istatistikleri	Yılda 1
	Yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008,#CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.16. Son 12 ayda resmi kayıtlara göre gebelik döneminde fiziksel şiddet yaygınlığı -partner ve partner dışı olmasına göre- (%)*.i	Sağlık Bakanlığı	Sağlık Bakanlığı istatistikleri	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler

i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Cinsel şiddet yaygınlığı	Yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.17. Son 12 ayda resmi kayıtlara göre cinsel şiddet yaygınlığı -partner- (%)**. ⁱ	Adalet, İçişleri, Sağlık Bakanlıkları	Bakanlıkların istatistikleri	Yılda 1
	Yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.18. 15 yaşından itibaren cinsel şiddetin sıklığı ve fail ile ilişkisine göre oranı (%)**	TKYŞA 2008, 2014	Nicel araştırma	Araştırma periyodu
Fiziksel, cinsel ya da psikolojik şiddet	Yaşama hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #SKH Hedef 5, Gösterge 5.2.1. #Maputo Protokolü, m.4, 2003, #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.19. Şiddetin türüne ve yaşa göre, son 12 ay içinde mevcut ya da eski partneri tarafından fiziksel, cinsel ya da psikolojik şiddete maruz kalan daha önce ilişkisi olmuş 15 yaş ve üzeri yaştaki kadın ve kız çocukların oranı (%)**	TKYŞA 2008, 2014	Yüz yüze görüşmelerin yapıldığı hanehalkı saha araştırması	Araştırma periyodu

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
ⁱ İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Erken evlilik	Kişi dokunulmazlığı hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, yaşama hakkı, sağlık hakkı, yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği normları, çocuklara özel koruma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu L1, L2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003, #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11, 2011, #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.20. 20-24 yaş grubundaki kadınlar arasında 18 yaşından önce evlenenlerin oranı (%)*.i	TNSA'lar, TKYŞA 2008-2014, Adalet Bakanlığı,	Yüz yüze görüşmelerin yapıldığı hanehalkı saha araştırması	Araştırma periyodu
Kurumsal başvuru	Kişi haklarına saygı, yaşam hakkı, güvenlik hakkı, sağlık hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.21. Son 12 ayda resmi kayıtlara göre partner şiddeti nedeniyle fiziksel yaralanma yaygınlığı (%)*.i	SB, Belediye ve STK danışma merkezleri	İstatistiklerin değerlendirilmesi	Yılda 1
	Kişi haklarına saygı, yaşam hakkı, güvenlik hakkı, sağlık hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu L1, L2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	122. Cumhuriyet savcılıklarına bildirilen adolesan gebelik oranı (sayısı ve yıllar içindeki değişim) (%)**.i	Sağlık Bakanlığı, Cumhuriyet Savcılıkları	İstatistiklerin değerlendirilmesi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılacak göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Kurumsal başvuru	Kişi haklarına saygı, yaşam hakkı, güvenlik hakkı, sağlık hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği ve güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.23. Son 12 ayda resmi kayıtlara göre partner şiddeti nedeniyle psikolojik destek alma yaygınlığı (%)*	SB, Belediye ve STK danışma merkezleri	İstatistiklerin değerlendirilmesi	Yılda 1
Cinayetler	Kişi dokunulmazlığı hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik TCE normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.24. Son 12 ayda kadın cinayeti sonucunda yaşamını yitirmiş kadınların kadın ölümleri içindeki sayısı -yaş, medeni durum, fail ile ilişkiye göre- (sayı)*.i	Adalet, Sağlık, İçişleri Bakanlıkları, Adli Tıp, Bianet, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	Verilerin incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1
	Kişi dokunulmazlığı hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik TCE normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.25. Tedbir kararlı kadın cinayeti sayısı: Tedbir kararı olduğu halde öldürülen kadınların kadın cinayetleri içindeki oranı - yaş, medeni durum, fail ile ilişkiye göre- sayı**.i	Adalet, Sağlık, İçişleri Bakanlıkları, Adli Tıp, Bianet, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu	Verilerin incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1
	Kişi dokunulmazlığı hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik TCE normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.26. Annesi, babası tarafından öldürülen çocuk sayısı (sayı) -cinsiyet ve yaşa göre- sayı*.i	Adalet, Sağlık, İçişleri Bakanlıkları, Adli Tıp	Ölüm ve Adalet İstatistikleri	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 1: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetle Mücadele için Bütünlüklü Politikalar ve Veri Toplamaya Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Cinayetler	Kişi dokunulmazlığı hakkı, kişi hürriyeti ve güvenliği, yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, şiddetsizlik TCE normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm II, m.11,2011 #CEDAW 35 GTK m. 49, 2017	1.27. Son 12 ayda nefret cinayetleri sayısı (sayı)*.1	Adli Tıp, İçişleri ve Adalet Bakanlıkları ve STK'lar	Verilerin incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1

Tablo 2: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.12,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.1. KYTCTŞ ile Mücadele Ulusal Eylem Planının varlığı (evet/hayır)*	ASPB-KSGM	KSGM web sayfasının ve yayınların incelenmesi	Yılda 1 (kontrolü)
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, D2,1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.12,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.2. KYTCTŞ ile Mücadele Ulusal Eylem Planı'nın toplumsal cinsiyet analizi temelinde bütün şiddet biçimlerini içermesi (evet/hayır)*	ASPB-KSGM	KSGM web sayfasının ve yayınların incelenmesi	Yılda 1 (kontrolü)
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, D2,1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.12,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.3. KYTCTŞ ile Mücadele Ulusal Eylem Planı'nın net zaman aralıkları ve hedefler içermesi (evet/hayır)*	ASPB-KSGM	KSGM web sayfasının ve yayınların incelenmesi	Yılda 1 (kontrolü)
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #Pekin Eylem Platformu D1, D2,1995 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.12,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.4. KYTCTŞ ile Mücadele Ulusal Eylem Planı'nın bağımsız denetiminin olması (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, STK, Bakanlıklar, yerel yönetimler	KSGM ve ilgili kurumların web sayfaları ve yayınlarının incelenmesi	Yılda 1 (kontrolü)

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılacak göstergeler

Tablo 2. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Farkındalık yaratma	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.13,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.5. KYTCTŞ ile mücadeleye ilişkin her yıl tekrarlanan en az bir ulusal kampanyanın varlığı (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, Belediye, STK, kamu kurumları, üniversiteler ve ASPİM	İlgili kurumların web sayfaları ve yayınlarının incelenmesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.13,2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.6. KYTCTŞ biçimlerinden (erken evlilik, ısrarlı takip, flört şiddeti, siber taciz, akran zorbalığı) en az birinin içerildiği her yıl tekrarlanan kampanyaların varlığı (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, Belediye, STK, kamu kurumları, üniversiteler ve ASPİM	İlgili kurumların web sayfaları ve yayınlarının incelenmesi	Yılda 1
Eğitim	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995, #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.7. Şiddetsiz müfredat: KYTCTŞ konusunun ulusal müfredata dahil edilip edilmemesi -farklı kademelere uygun biçimde- (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.8. KYTCTŞ biçimlerinden özellikle erken evlilik konusunun ulusal müfredata dahil edilip edilmemesi -farklı kademelere uygun biçimde- (evet/hayır)**	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
İ il ve ilçe düzeyinde kullanılacak göstergeler

Tablo 2. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Eğitim	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.9. KYTCTŞ biçimlerinden özellikle ısrarlı takip konusunun ulusal müfredata dahil edilip edilmemesi -farklı kademelere uygun biçimde- (evet/hayır)**	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995, #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.10. Öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim programlarında KYTCTŞ konusunun yer alması -farklı kademelere göre- (evet/hayır)*, i	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995, #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.11. Okullarda görevli olan idari personele yönelik hizmet içi eğitim programlarında KYTCTŞ konusunun yer alması -farklı kademelere göre- (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 2. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Eğitim	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995, #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.12. Yükseköğretimde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Eylem Planı hazırlayan üniversite sayısı (sayı)**.i	ASPB-KSGM, YÖK	YÖK web sayfası ve yayın incelemesi, bilgi talebi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995, #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.14, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.13. Yükseköğretimde Cinsel Taciz Merkezi bulunan üniversite sayısı (sayı)**.i	ASPB-KSGM, MEB	ASPB-KSGM, MEB ile ASPİM ve MEB il müdürlüklerinin çalışmalarının incelenmesi	Yılda 1
Uzman eğitimleri	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.15, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.14. KYTCTŞ konusunda şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellere kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konusunda eğitim programlarının varlığı -sağlık, eğitim, sosyal çalışma, hukuk, kolluk kuvvetlerine göre- (evet/hayır)*, i	ASPB-KSGM, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, MEB, ilgili kamu kurumları, STK'lar ve belediyeler	İlgili kurumların verileri ve çalışmalarının incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 2. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Uzman eğitimleri	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994, #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/ Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.15, 2011,#CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.15. KYTCTŞ konusunda eğitim almış profesyonellerin işe alınma oranı -polis, sosyal çalışma görevlisi, sağlık personeli, adli tıp uzmanı, aile mahkemesi çalışanları, hakim, savcı gibi şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellere göre- (%) ^{*.i}	ASPB-KSGM, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, MEB, ilgili kamu kurumları, STK’lar ve belediyeler	İlgili kurumların verileri ve çalışmalarının incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995,#Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008,#İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.15, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.16. KYTCTŞ konusunda en az 3 günlük eğitim almış halen şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellerin oranı -polis, sosyal çalışma görevlisi, sağlık personeli, adli tıp uzmanı, aile mahkemesi çalışanları, hakim, savcı gibi şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellere göre- (%) ^{*.i}	ASPB-KSGM, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, MEB, ilgili kamu kurumları, STK’lar ve belediyeler	İlgili kurumların verileri ve çalışmalarının incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995,#Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.15, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.17. Son 12 ay içinde KYTCTŞ konusunda en az 2 gün eğitim almış halen şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellerin oranı -polis, sosyal çalışma görevlisi, sağlık personeli, adli tıp uzmanı, aile mahkemesi çalışanları, hakim, savcı gibi şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellere göre- (%) ^{*.i}	ASPB-KSGM, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, MEB, ilgili kamu kurumları, STK’lar ve belediyeler	İlgili kurumların verileri ve çalışmalarının incelenmesi, gerekirse görüşme yapılması	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilir göstergeler

Tablo 2. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddetin Önlenmesine Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Müdahale ve tedavi programı	Yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, fiziksel, ahlaki ve ruhsal bütünlüğe saygı, çocuk koruma hakkı, gerekli özeni gösterme #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.16, 2011	2.18. Toplumsal cinsiyet eşitliği ve KYTCTŞ konusunda eğitimlere katılan şiddet faillerinin oranı (%)*, i	ASPB-KSGM, Adalet Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı	Web sayfası ve yayın incelenmesi, görüşme	Yılda 1
	Yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, fiziksel, ahlaki ve ruhsal bütünlüğe saygı, çocuk koruma hakkı, gerekli özeni gösterme #AvKon 2008, #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü III, m.16, 2011	2.19. Şiddet uygulamış erkekler arasında toplumsal cinsiyet eşitliği ve KYTCTŞ konusundaki eğitimleri yarıda bırakanların sayısı (sayı)**.i	Adalet Bakanlığı ASPB-KSGM	Denetimli serbestlik merkezleri	Yılda 1
	Yaşam hakkı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, fiziksel, ahlaki ve ruhsal bütünlüğe saygı, çocuk koruma hakkı, gerekli özeni gösterme #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.16, 2011	2.20. Denetimli serbestlik daire başkanlarında şiddet faillerine yönelik olarak yürütülen eğitimlere katılanların sayısı (sayı)**.i	Adalet Bakanlığı ASPB-KSGM	Denetimli serbestlik merkezleri	Yılda 1
Özel sektörün KYTCTŞ ile mücadelede katılımı	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme normları #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.13, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.17, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.21. Özel sektör ve kamu işbirliği ile yürütülen proje / araştırma / kampanya / yarışma vb. sayısı -il ve sektöre göre- (sayı)*.i	Kamu kurumları ve özel sektör	Kamu kurumları ve özel sektör web sayfaları, gazete haberleri taraması, bilgi talebinde bulunma	Yılda 1
Medyanın KYTCTŞ ile mücadelede katılımı	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları, doğru bilgi edinme hakkı #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.17, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.22. Televizyonda yayınlanan KYTCTŞ konulu kamu spotlarının sayısı -TV kanalı ve gösterme sıklığına göre- (sayı)**	TRT ve özel TV kanalları, RTÜK	Bilgi edinme talebinde bulunma	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları, doğru bilgi edinme hakkı #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003, #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm III, m.17, 2011,#CEDAW 35 GTK m. 37-38,2017	2.23. Televizyonda yayınlanan KYTCTŞ konulu kamu spotlarının izlenme oranı (%)**	RTÜK ve TV kanalları	Bilgi edinme talebinde bulunma	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Kurum bilgisi	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.4, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.18-19, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.1. KYTCTŞ ile mücadele amacıyla sunulan hizmetlerin yer aldığı broşür, kitap, kitapçıkların ulaştırıldığı kurum sayısı (sayı)*	ASPB-KSGM	Adalet Bakanlığı ASPB-KSGM Adalet Bakanlığı ASPB-KSGM	Yılda 1
Hizmetler (ülke düzeyinde ve il/ilçe düzeyinde)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.2. Minimum hukuki danışma merkezi (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK’lar	KSGM, ASPİM, STK’lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.3. Minimum kadın danışma merkezi (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK’lar	KSGM, ASPİM, STK’lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Hizmetler (ülke düzeyinde ve il/ilçe düzeyinde)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-25, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.4. Minimum tecavüz kriz merkezi (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-25, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.5. Minimum cinsel saldırı merkezi (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-23, 2011 #CEDAW 35 GTK,2017	3.6. Minimum sığınma evi (evet/hayır)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler

i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilir göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Hizmetler (ülke düzeyinde ve il/ilçe)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-23, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3 7. İlk Adım Birimi sayısı (sayı)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
Hizmetler (ülke düzeyinde ve il/ilçe)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-23, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.8. ŞÖNİM sayısı (sayı)*.i	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Hizmetler (ülke düzeyinde ve il/ilçe düzeyinde)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.24, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.9. Şiddet ulusal hattı (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.24, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.10. Cinsel şiddet ulusal hattı (evet/hayır)*	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #HRC/ Ertürk, 2008 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.11. KYTCTŞ ile Mücadele İl Eylem Planı hazırlanmış il oranı (%)** ⁱ	ASPB-KSGM, ASPİM	ASPB-KSGM, ASPİM, kamu il müdürlükleri	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i il ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Hizmetler (il/ilçe düzeyinde)	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #HRC/ Ertürk, 2008 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.12. EGM'lerdeki Aile İçi Şiddet Bürosu oranı (%)** ⁱ	İçişleri Bak., EGM	İçişleri Bakanlığı EGM verisi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #HRC/ Ertürk, 2008 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #AvKon-YEŞ, m.6, 2010 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.13. Avrupa Kadın-Erkek Eşitliği Şartı'nı onaylayan belediye oranı (%)** ⁱ	ASPB-KSGM, ASPİM, TBB, belediyeler	TTB, İl ve ilçe belediyeleri	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
ⁱ İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Bildirim	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #AvKon-YEŞ, m.6, 2010 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011, #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.14. Avrupa Kadın-Erkek Eşitliği Şartı Eylem Planı hazırlayan belediye oranı (%) ^{*.i}	ASPB-KSGM, ilgili kamu kurumları, belediyeler, STK'lar	KSGM, ASPİM, STK'lar, belediyeler, web sayfaları, yayınlar, görüşme, bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #AvKon-YEŞ, m.6, 2010 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.15. Belediyelerin Eşitlik Birimi oranı (%) ^{**.i}	TBB, il ve ilçe belediyeler	TTB, İl ve ilçe belediyeleri	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Bildirim	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.16. Ülke genelinde baro bünyesinde hizmet veren Kadın Danışma ve Şiddet Önleme Merkezi oranı (%)**. ⁱ	TBB, TÜBAKKOM	TBB, TÜBAKKOM bilgi talebi	Yılda 1
	Yaşama hakkı, kötü muamele ve işkenceden korunma hakkı, insan onuruna saygı, özgürlük ve güvenlik hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, sağlık hakkı, eşit sağlık hakkına erişim hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.8, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.20-22, 2011 #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.17. Ülke genelinde Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde hizmet veren Çocuk ve Kadın Kısmi Amirliği oranı (%)**. ⁱ	İçişleri Bakanlığı	İçişleri Bakanlığı’ndan bilgi talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
ⁱ İl ve ilçe düzeyinde kullanılacak göstergeler

Tablo 3. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Koruma ve Desteklemeye Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Bildirim	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları #DEVAW m.4, 1993 #HRC/ Ertürk, 2008 #Pekin Eylem Platformu D1, D2, 1995 #Maputo Protokolü, m.12, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölümü IV, M.27, 2011, #CEDAW 35 GTK m. 40,2017	3.18. Şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyoneller -polis, sosyal çalışma görevlisi, sağlık personeli, adli tıp uzmanı, ŞÖNİM, ASPİM ve aile mahkemesi çalışanları, hakim, savcı gibi şiddet mağdurlarına hizmet sunan profesyonellere göre- tarafından yapılan şiddet bildirim sayısı (sayı)** ⁱ	Belirtilen kamu kurumları	Cumhuriyet Savcılıklarından bilgi talebi	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
ⁱ İl ve ilçe düzeyinde kullanılacak göstergeler

Tablo 4: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Maddi Hukuka Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Bölgesel sözleşmelerin onaylanması	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #HRC/Ertürk, 2008	4.1. İstanbul Sözleşmesi’nin onaylanması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete’de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #HRC/Ertürk, 2008	4.2. Belem do Para ve Maputo sözleşmelerinin onaylanması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete’de yayınlanması	Yılda 1
Kanunlar	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,33,35,36,37,39,40,2011	4.3. Cinsiyet temelinde ayrımcılık yapmama ve eşitliği uygulama, güçlendirme ve teşvik eden yasal çerçevelerin yürürlükte olması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete’de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,2011	4.4. Ev içi şiddetin suç sayılması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete’de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,36,2011 #HRC/Ertürk, 2008	4.5. Evlilik içi de dahil olmak üzere tecavüzün suç sayılması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete’de yayınlanması	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 4. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Maddi Hukuka Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Kanunlar	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,36,2011	4.6. Cinsel sömürü ve ev içi kölelik için kaçırmanın suç sayılması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete'de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,34,36,2011	4.7. Cinsel taciz ve ısrarlı takibin suç sayılması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete'de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,37,2011	4.8. Cinsiyete göre yasal evlenme yaşınının 18'in üstünde olması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete'de yayınlanması	Yılda 1
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7,42,2011	4.9. KYTCTŞ normalleştiren ve pekiştiren kültürel pratiklerin suç sayılması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete'de yayınlanması	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler
i il ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 4. Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Maddi Hukuka Yönelik Önerilen Göstergeler (devam)

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
	Özel yaşama saygı, yaşama hakkı, ayrımcılık yasağı, işkence ve kötü muameleden korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme, şiddetsizlik, insan onuruna saygı normları #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1, 1995 #Maputo Protokolü, m.2, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, Bölüm V, m.7, 16, 2011	4.10. KYTCTŞ ile mücadele konusunda erkeklerin farkındalığını artırmaya yönelik eğitimlere ilişkin kanunun olması (evet/hayır)*	Resmi Gazete	Resmi Gazete'de yayınlanması	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler

i il ve ilçe düzeyinde kullanılabilecek göstergeler

Tablo 5: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Kovuşturmaya Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
Adalet erişim	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #HRC/Ertürk, 2008 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #İstanbul Sözleşmesi, m.7,45,2011 #CEDAW 35 GTK m. 44,2017	5.1. Şiddet mağduru kadınların açtıkları davalar içinde önleyici tedbir kararı verilen dava oranı -karara göre- (%)** ⁱ	Adalet Bakanlığı, barolar, TÜBAKKOM ve STK'lar	Dava dosyaları incelenmesi, istatistikler ve bilgi talebi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, m.7,45,2011 #CEDAW 35 GTK m. 44,2017	5.2. Şiddet mağduru kadınların açtıkları davalar içinde koruyucu tedbir kararı verilen dava oranı -karara göre- (%)** ⁱ	Adalet Bakanlığı, barolar, TÜBAKKOM ve STK'lar	Dava dosyaları incelenmesi, istatistikler ve bilgi talebi	Yılda 1
	İnsan onuruna saygı, ayrımcılık yasağı, özel yaşama saygı, sosyal refah hizmetlerinden yararlanma hakkı, kanun karşısında eşit korunma hakkı, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, güçlenme ve gerekli özeni gösterme #DEVAW m.4, 1993 #Belem do Para m.7, 1994 #Pekin Eylem Platformu D1,1995 #Maputo Protokolü, m.5, 2003 #HRC/Ertürk, 2008 #İstanbul Sözleşmesi, m.7,45,2011 #CEDAW 35 GTK m. 44,2017	5.3. Tedbir kararı alınan şiddet faillerinin ASPİM'ler aracılığıyla izlenmesi oranı (yeniden tedbir kararı alınması, dava açılması gibi) (%)** ⁱ	ASPB-KSGM, ASPİM, ŞÖNİM	ŞÖNİM ve ASPİM aracılığıyla dava dosyaları	Yılda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye'de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler

ⁱ İl ve ilçe düzeyinde kullanılabilir göstergeler

Tablo 6: Kadınlara Yönelik Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet ile Mücadelede Göç ve Sığınmaya Yönelik Önerilen Göstergeler

Konu	İlgili insan hakları/normlar	Gösterge	Veri kaynağı	Veri toplama yöntemi	Veri toplama sıklığı
İkametgâh durumu	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları <i>#Belem do Para m.9, 1994</i> <i>#Pekin Eylem Platformu D, 1995</i> <i>#Maputo Protokolü, m.10, 2003</i> <i>#İstanbul Sözleşmesi, m.7,59,2011</i>	6.1. Şiddet mağduru göçmen kadınlardan bağımsız ikametgâh alanların sayısı (İstanbul Sözleşmesi’ne dayanarak) (sayı)**	İçişleri Bakanlığı, GİGM	Kurumdan talep edilmesi	Üç ayda 1
Şiddet nedeniyle kurumsal destek arayışı	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları <i>#Belem do Para m.9, 1994</i> <i>#Pekin Eylem Platformu D1,1995</i> <i>#Maputo Protokolü, m.10, 2003</i> <i>#İstanbul Sözleşmesi, m.7,18,2011</i>	6.2. Şiddet mağduru olması nedeniyle kurumsal destek başvurusunda bulunan göçmen kadınların sayısı (sayı)**	İçişleri Bakanlığı, GİGM, UNHCR, ASAM, STGM, STK’lar,	Belirtilen kurumların verilerinin incelenmesi ve gerekirse görüşme yapılması	Üç ayda 1
Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedeniyle sığınma başvurusu	Kanun karşısında eşit korunma hakkı, sosyal hizmetlerden yararlanma hakkı, eşitlik, şiddetsizlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, ayrımcılık yasağı, gerekli özeni gösterme, güçlenme normları <i>#Belem do Para m.9, 1994</i> <i>#Pekin Eylem Platformu D1,1995</i> <i>#Maputo Protokolü, m.10, 2003</i> <i>#İstanbul Sözleşmesi, M..7,60,61,2011</i>	6.3. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet nedeniyle sığınma başvurusunda bulunan kadın sayısı (sayı)**	Büyükelçilikler	Görüşmeler aracılığıyla	Üç ayda 1

* Uluslararası belgelerde referans verilen ve Türkiye’de kullanılması önerilen göstergeler ** Çalışma kapsamında geliştirilen ve kullanılması önerilen özgün göstergeler

Tablo 7: Niteliksel Veri İçin Araştırma Konusu Önerileri

Konu	Nitel araştırma verisi	Veri kaynağı	Veri üretme yöntemi
Bütüncül politikalar için gerekli olan niteliksel veri	Genç kadınların maruz kaldıkları toplumsal cinsiyet temelli şiddet biçimlerinin anlaşılması, teknolojik gelişmeler ile birlikte yeni şiddet biçimlerine yönelik bilgi üretimi (flört şiddeti, siber taciz, sosyal medya aracılığıyla taciz ve istismar)	Genç kadınlar	Odak grup görüşmeleri
	Yaşlı kadınların maruz kaldıkları şiddet biçimlerinin anlaşılması	Yaşlı kadınlar	DG ve OG
Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddetin önlenmesi için farkındalık artırımı	Şiddet ile mücadeleye ilişkin farkındalık eğitimlerinin etkisini artıran faktörlerin araştırılması (özellikle erkeklere yönelik)	Bu alanda çalışan uzmanlar	Uzman görüşmeleri ve grup toplantıları
	Şiddet uygulayan erkeklere yönelik eğitim programlarının eksiklikleri Erkeklere yönelik olarak	Bu alanda çalışan uzmanlar ile şiddet mağduru erkekler	DG ve OG
Koruma ve destek hizmetlerinden yararlanma	Şiddet mağdurlarının (kadın, çocuk, LGBTİ) kurumsal başvuru yapmasının önündeki engeller	Şiddet mağduru bireyler	DG ve OG
Cezaevlerinde kalan kadınlar	Cezaevinde kalan kadınların maruz kaldıkları şiddet biçimleri	Ceza almış kadınlar	Nitel araştırma- DG
Göçmen ve mülteci kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet	Geçici koruma statüsü altındaki kadınların ev içinde ve kamusal alanda maruz kaldıkları farklı şiddet biçimlerinin anlaşılmasına yönelik nitel araştırma	Suriyeli geçici koruma statüsüne sahip kadınlar	Nitel araştırma-DG
Kadın ticaretine maruz kalanlara yönelik şiddet	Türkiye’de fuhuş sektöründe çalışan yabancı kadınlara yönelik şiddetin anlaşılmasına yönelik nitel araştırma	Kadın ticaretine maruz kalan kadınlar	Nitel araştırma-DG
Medyanın KYTCTŞ ile mücadeleye katkısı	Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyet temelli şiddet konulu filmlerin yarattığı etkiyi anlamaya yönelik nitel araştırma	Toplumun farklı kesimlerinden bireyler	DG ve OG

Bu yayın Avrupa Birliği’nin mali desteğiyle hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği’nin sorumluluğu altındadır. Avrupa Birliği ve T.C. Dışişleri Bakanlığı Avrupa Birliği Başkanlığı’nın görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.